ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 13ης Σεπτεμβρίου 2018 [1]

Υπόθεση C-225/17 P

Islamic Republic of Iran Shipping Lines,
Hafize Darya Shipping Lines (HDSL),
Khazar Sea Shipping Lines Co.,
IRISL Europe GmbH,
IRISL Marine Services and Engineering Co.,
Irano Misr Shipping Co.,
Safiran Payam Darya Shipping Lines,
Shipping Computer Services Co.,
Soroush Sarzamin Asatir Ship Management,
South Way Shipping Agency Co. Ltd,
Valfajr 8th Shipping Line Co.,
κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Αίτηση αναιρέσεως – Περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν – Κριτήρια για την εγγραφή σε κατάλογο προσώπων και οντοτήτων υποκειμένων σε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων – Ένσταση ελλείψεως νομιμότητας – Παραδεκτό – Κοινό ολοκληρωμένο σχέδιο δράσεως – Συνέπειες επί του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση αναιρέσεως – Νομική βάση – Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη – Ασφάλεια δικαίου – Ne bis in idem – Δεδικασμένο – Δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προσφυγής – Κατάχρηση εξουσίας – Δικαιώματα άμυνας – Αναλογικότητα – Θεμελιώδη δικαιώματα – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως»

1. Η Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν (στο εξής: Ιράν) εφαρμόζει πρόγραμμα δραστηριοτήτων στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας, οι οποίες ενέχουν κίνδυνο διαδόσεως πυρηνικών όπλων, καθώς και στον τομέα της αναπτύξεως φορέων πυρηνικών όπλων (στο εξής: πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων). Τα Ηνωμένα Έθνη και η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδίωξαν να αντιμετωπίσουν με διάφορα μέσα τους κινδύνους που έχουν ήδη προκληθεί και εξακολουθούν να προκαλούνται από την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος.

2. Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες [2] ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 2017, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου [3], καθόσον με αυτή το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως αβάσιμες, αφενός, τις προσφυγές ακυρώσεως που είχαν ασκήσει, σύμφωνα με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, κατά δύο πράξεων δυνάμει των

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 Αναιρεσείουσες εν προκειμένω είναι η Islamic Republic of Iran Shipping Lines (στο εξής: IRISL) και 10 ακόμη οντότητες (στο εξής: 10 εταιρίες). Με εξαίρεση την IRISL Europe GmbH, η οποία είναι γερμανική εταιρία, πρόκειται για ιρανικές εταιρίες. Οι ως άνω εταιρίες στο σύνολό τους δραστηριοποιούνται στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών. Οι επωνυμίες τους αναφέρονται στην εισαγωγική σελίδα των παρουσών προτάσεων και δεν τις επαναλαμβάνω στη συνέχεια. Στο εξής θα αποκαλώ την IRISL και τις 10 εταιρίες από κοινού αναιρεσείουσες.

3 Απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2017 (T-14/14 και T-87/14, EU:T:2017:102) (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση).

οποίων οι επωνυμίες τους εγγράφηκαν στους καταλόγους προσώπων και οντοτήτων των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία επρόκειτο να αποτελέσουν αντικείμενο δεσμεύσεως στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν[4], και, αφετέρου, τις ενστάσεις ελλείψεως νομιμότητας που είχαν προβάλει, σύμφωνα με το άρθρο 277 ΣΛΕΕ, κατά δύο πράξεων οι οποίες προέβλεπαν τα γενικά κριτήρια εγγραφής προσώπων στους καταλόγους αυτούς[5].

3. Οι λόγοι αναιρέσεως που προβάλλουν οι αναιρεσείουσες εγείρουν σημαντικά θεσμικά και συνταγματικά ζητήματα. Ιδίως, όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα που επιβάλλονται έναντι προσώπων και οντοτήτων, ποια είναι η έκταση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν αποφασίζει, κατόπιν της ακυρώσεως των αρχικών μέτρων που αυτό είχε λάβει παρανόμως, την προσαρμογή των κριτηρίων εφαρμογής των εν λόγω μέτρων ή την υπαγωγή της ίδιας οντότητας σε αυτά; Σε ποιον βαθμό περιορίζουν την εξουσία εκτιμήσεως αυτή οι γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων;

Το διεθνές δίκαιο

Τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών

4. Η διάδοση των πυρηνικών όπλων συνιστά αναμφισβήτητα μια από τις πλέον επικίνδυνες απειλές για τη διεθνή ειρήνη και την ασφάλεια στον 21ο αιώνα. Από την αρχή της τρέχουσας χιλιετίας, το Ιράν φαίνεται να έχει επιδιώξει την ανάπτυξη ενός προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων κατά παράβαση των διεθνών υποχρεώσεων, ιδίως της συνθήκης του 1968 περί μη διασποράς των πυρηνικών όπλων.

5. Στις 23 Δεκεμβρίου 2006 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (στο εξής: Συμβούλιο Ασφαλείας) εξέδωσε το ψήφισμα 1737 (2006), στο οποίο εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την ανάπτυξη του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων από το Ιράν και επιδίωξε την άσκηση πιέσεως στο εν λόγω κράτος για την «παρεμπόδιση» της υλοποιήσεως του προγράμματος και την «αναστολή» ορισμένων πτυχών του με σκοπό τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας[6].

6. Για τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο Ασφαλείας επισημαίνει, στο σημείο 12 του εν λόγω ψηφίσματος, ότι όλα τα κράτη οφείλουν να δεσμεύσουν τα κεφάλαια, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τους οικονομικούς πόρους που είναι ιδιοκτησία ή βρίσκονται υπό τον έλεγχο προσώπων ή οντοτήτων που διαπιστώνεται ότι συμμετέχουν, συνδέονται άμεσα ή παρέχουν στήριξη στο πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν. Η δέσμευση αυτή περιουσιακών στοιχείων αφορά επίσης τα πρόσωπα ή τις οντότητες που ενεργούν εξ ονόματος ή βάσει των οδηγιών των ως άνω προσώπων ή οντοτήτων, καθώς και τις οντότητες οι οποίες αποτελούν ιδιοκτησία τους ή τελούν υπό τον έλεγχό τους, ακόμη και με παράνομα μέσα.

4 Πρόκειται για την απόφαση 2013/685/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της απόφασης 2010/413/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2013, L 316, σ. 46), και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1203/2013 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 267/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2013, L 316, σ. 1). Στο εξής θα αποκαλώ τις εν λόγω πράξεις από κοινού «πράξεις περί επανεγγραφής του 2013».

5 Πρόκειται για την απόφαση 2013/497/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2013, για την τροποποίηση της απόφασης 2010/413/ΚΕΠΠΑ για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2013, L 272, σ. 46), και τον κανονισμό (ΕΕ) 971/2013 του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2013, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 267/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2013, L 272, σ. 1). Στο εξής θα αποκαλώ τις εν λόγω πράξεις από κοινού «κριτήρια του 2013».

6 Βλ. όγδοη αιτιολογική σκέψη και σημείο 2. Για μια συνοπτική έκθεση των εφαρμοστέων κανόνων του διεθνούς δικαίου στο πλαίσιο της διαδόσεως των πυρηνικών όπλων, βλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, (C-348/12 P, EU:C:2013:776, στο εξής: απόφαση Kala Naft, σκέψεις 2 επ.).

7. Στις 24 Μαρτίου 2007, το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέδωσε το ψήφισμα 1747 (2007). Στο σημείο 5 του εν λόγω ψηφίσματος επισημαίνεται ότι «το Ιράν δεν πρέπει να παρέχει, να πωλεί ή να μεταφέρει, αμέσως ή εμμέσως, από το έδαφός του ή μέσω υπηκόων του ή με πλοία ή αεροσκάφη που φέρουν τη σημαία του, κανένα όπλο ή άλλο συναφές υλικό και ότι όλα τα κράτη πρέπει να απαγορεύουν την εκ μέρους υπηκόων τους κτήση των υλικών αυτών από το Ιράν, ή μέσω πλοίων ή αεροσκαφών που φέρουν τη σημαία τους, ανεξαρτήτως του αν τα σχετικά υλικά προέρχονται ή όχι από το έδαφος του Ιράν» (στο εξής: εμπάργκο των όπλων).

8. Στις 3 Μαρτίου 2008, το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέδωσε το ψήφισμα 1803 (2008). Το σημείο 11 καλεί όλα τα κράτη «να επιθεωρούν τα προερχόμενα από και προοριζόμενα προς το Ιράν φορτία αεροσκαφών ή σκαφών […] των οποίων την ιδιοκτησία ή την εκμετάλλευση έχει η Iran Air Cargo και η [IRISL], εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι το αεροσκάφος ή το σκάφος μεταφέρει απαγορευμένα εμπορεύματα βάσει του εν λόγω ψηφίσματος ή του ψηφίσματος 1737 (2006) ή του ψηφίσματος 1747 (2007)».

9. Με το ψήφισμα 1929 (2010) της 9ης Ιουνίου 2010, το Συμβούλιο Ασφαλείας θέσπισε σειρά πρόσθετων μέτρων όσον αφορά την IRISL. Ειδικότερα, τα σημεία 14 έως 22 του εν λόγω ψηφίσματος επεκτείνουν τα μέτρα της δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που προβλέπονται στο ψήφισμα 1737 (2006) σε «οντότητες της [IRISL] που κατονομάζονται στο παράρτημα ΙΙΙ καθώς και σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή οντότητα ενεργεί εξ ονόματος ή βάσει των οδηγιών των ως άνω οντοτήτων, καθώς και σε οντότητες που αποτελούν ιδιοκτησία τους ή τελούν υπό τον έλεγχό τους, ακόμη και με παράνομο τρόπο, ή έχει κριθεί από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή [Κυρώσεων των Ηνωμένων Εθνών] ότι έχουν συνδράμει τις ως άνω οντότητες να αποφύγουν τις κυρώσεις, ή στην παράβαση των διατάξεων των ψηφισμάτων [του]»[7].

10. Καμία εκ των αναιρεσειουσών δεν αποτέλεσε αντικείμενο μέτρου δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που θέσπισε το Συμβούλιο Ασφαλείας.

11. Στις 14 Ιουλίου 2015, αντιπρόσωποι της διεθνούς κοινότητας κατέληξαν σε συμφωνία με το Ιράν για τη μακροπρόθεσμη λύση του ζητήματος του προγράμματός του διαδόσεως πυρηνικών όπλων (το κοινό ολοκληρωμένο σχέδιο δράσεως, στο εξής: ΚΟΣΔ). Στα στοιχεία του ΚΟΣΔ συγκαταλεγόταν η άρση των διεθνών κυρώσεων που είχαν επιβληθεί στο Ιράν. Στις 20 Ιουλίου 2015, το Συμβούλιο Ασφαλείας ενέκρινε το ΚΟΣΔ με το ψήφισμα 2231 (2015).

12. Η εφαρμογή των ως άνω ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών στην Ευρωπαϊκή Ένωση διασφαλίστηκε μέσω διατάξεων του παράγωγου δικαίου.

Το δίκαιο της Ένωσης

13. Στις 17 Ιουνίου 2010, προκειμένου να συμμορφωθεί με το ψήφισμα 1929 (2010), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε τη «δήλωση σχετικά με το Ιράν»[8]. Το σημείο 4 καλούσε το Συμβούλιο να θεσπίσει μέτρα για την εφαρμογή των μέτρων που περιέχονταν στο εν λόγω ψήφισμα, καθώς και *συνοδευτικά μέτρα*, με σκοπό την επίλυση μέσω διαπραγματεύσεων όλων των εκκρεμών ζητημάτων σε σχέση με το πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν. Τα μέτρα αυτά εστίαζαν σε ορισμένους βασικούς τομείς της οικονομίας του Ιράν, συμπεριλαμβανομένου του «ιρανικού *τομέα των μεταφορών* και ειδικότερα της [IRISL] και των θυγατρικών της»[9].

7 Το Συμβούλιο Ασφαλείας επίσης εξουσιοδότησε όλα τα κράτη να δεσμεύουν και να κρατούν τα απαγορευμένα βάσει των προηγούμενων ψηφισμάτων του είδη· απαγόρευσε την παροχή υπηρεσιών ανεφοδιασμού προς σκάφη που ανήκουν ή έχουν ναυλωθεί από το Ιράν· επέβαλε στα κράτη την υποχρέωση να κοινοποιούν κάθε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με μεταβιβάσεις ή δραστηριότητες της IRISL οι οποίες ενδέχεται να επιχειρούνται με σκοπό την αποφυγή των προβλέψεων των ψηφισμάτων του· και προέβλεψε ότι τα κράτη όφειλαν να απαιτούν από τους υπηκόους τους να επαγρυπνούν κατά τις συναλλαγές τους ιδίως με την IRISL καθώς και με οποιαδήποτε συνδεόμενη οντότητα.

8 Παράρτημα ΙΙ των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της εν λόγω ημερομηνίας (αριθμός εγγράφου EUCO 3/10).

9 Η υπογράμμιση δική μου.

Η αρχική εγγραφή των αναιρεσειουσών το 2010

14. Με την απόφαση 2010/413/ΚΕΠΠΑ, της 26ης Ιουλίου 2010, για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν και για την κατάργηση της κοινής θέσης 2007/140/ΚΕΠΠΑ (ΕΕ 2010, L 195, σ. 39), το Συμβούλιο ενήργησε βάσει της ως άνω δηλώσεως και θέσπισε πρόσθετα περιοριστικά μέτρα. Το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, προέβλεπε την υποχρέωση δεσμεύσεως των περιουσιακών στοιχείων οντοτήτων «που έχουν άμεση σχέση με ή υποστηρίζουν [το πρόγραμμα διαδόσεως] του Ιράν», «οντοτήτων που βοήθησαν τα κατονομαζόμενα πρόσωπα ή οντότητες να αποφύγουν τις κυρώσεις των [ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας] […] 1737 (2006), […] 1747 (2007), […] 1803 (2008) και […] 1929 (2010)» καθώς και «οντοτήτων [της IRISL] και οντοτήτων που τελούν υπό την κυριότητα ή τον έλεγχό τους ή που ενεργούν εξ ονόματός τους», όπως κατονομάζονται στο παράρτημα ΙΙ. Οι επωνυμίες των αναιρεσειουσών εγγράφηκαν στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ.

15. Η εγγραφή της επωνυμίας της IRISL στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως 2010/413 στηρίχθηκε στην ακόλουθη αιτιολογία: «Η IRISL έχει αναμιχθεί στην αποστολή φορτίων στρατιωτικού χαρακτήρα, καθώς και απηγορευμένων φορτίων από το Ιράν. Τρία τέτοια περιστατικά που αφορούσαν σαφείς παραβιάσεις αναφέρθηκαν στην Επιτροπή Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των [Ηνωμένων Εθνών] για το Ιράν. Η σχέση της IRISL με τη διάδοση ήταν τόση ώστε το [Συμβούλιο Ασφαλείας] κάλεσε τα κράτη να διενεργούν επιθεωρήσεις σε πλοία της IRISL, εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να εικάζεται ότι ένα πλοίο μεταφέρει είδη που απαγορεύουν [τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας] 1803 και 1929». Η εγγραφή των επωνυμιών των λοιπών αναιρεσειουσών στηρίχθηκε στην αιτιολογία ότι αυτές αποτελούσαν εταιρίες που ανήκαν ή ελέγχονταν από την IRISL ή ενεργούσαν για λογαριασμό της.

16. Την ίδια ημέρα, προκειμένου να αποκτήσει η εν λόγω απόφαση αποτέλεσμα erga omnes, το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 668/2010, της 26ης Ιουλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 423/2007 (ΕΕ 2010, L 195, σ. 25), με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η εγγραφή των επωνυμιών των αναιρεσειουσών στον κατάλογο του παραρτήματος V του κανονισμού (ΕΚ) 423/2007 του Συμβουλίου, της 19ης Απριλίου 2007, σχετικά με ορισμένα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2007, L 103, σ. 1) (στο εξής: εγγραφές του 2010). Ως εκ τούτου, τα περιουσιακά στοιχεία των αναιρεσειουσών δεσμεύτηκαν στην πράξη στις 26 Ιουλίου 2010. Η αιτιολογία της εγγραφής που παρέθεσε το Συμβούλιο ήταν κατ' ουσίαν η ίδια με εκείνη στην οποία στηρίχθηκε η εγγραφή των επωνυμιών των αναιρεσειουσών στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως 2010/413.

Η πρώτη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

17. Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Οκτωβρίου 2010, οι αναιρεσείουσες[10] άσκησαν προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της εγγραφής των επωνυμιών τους στο παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως 2010/413 και στο παράρτημα V του κανονισμού 423/2007.

18. Με την απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου[11], το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 2010/413 του Συμβουλίου, καθώς και τα συναφή μέτρα, κατά το μέρος που αφορούσαν τις προσφεύγουσες της εν λόγω υποθέσεως για τρεις βασικούς λόγους. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το Συμβούλιο δεν είχε αιτιολογήσει επαρκώς κατά νόμο την εκτίμησή του ότι η IRISL, μέσω των ενεργειών που της προσάπτονταν, *είχε συνδράμει κατονομαζόμενο σε κατάλογο πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό να παραβεί τις διατάξεις* της σχετικής νομοθεσίας της Ένωσης και των εφαρμοστέων ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′,

10 Την εν λόγω προσφυγή άσκησαν από κοινού με άλλες έξι προσφεύγουσες οι οποίες δεν μετέχουν στη διαδικασία της υπό κρίση υποθέσεως και ως εκ τούτου οι επωνυμίες τους δεν θα αναφερθούν στις παρούσες προτάσεις.

11 Απόφαση επί της υποθέσεως T-489/10, EU:T:2013:453 (στο εξής: απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου).

της αποφάσεως 2010/413. Δεύτερον, το Συμβούλιο δεν είχε αποδείξει ότι η IRISL, μεταφέροντας –τρεις φορές– στρατιωτικό υλικό κατά παράβαση της απαγορεύσεως που προβλέπεται με το σημείο 5 του ψηφίσματος 1747 (2007) του Συμβουλίου Ασφαλείας, *είχε παράσχει στήριξη* στη διάδοση των πυρηνικών όπλων κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 423/2007. Τρίτον, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι οι λοιπές προσφεύγουσες πέραν της IRISL όντως ανήκαν ή ελέγχονταν από αυτή ή ότι ενεργούσαν για λογαριασμό της, η περίσταση αυτή δεν δικαιολογούσε την επιβολή και διατήρηση σε ισχύ των εις βάρος τους περιοριστικών μέτρων, καθόσον δεν είχε αποδειχθεί βασίμως ότι η IRISL παρείχε στήριξη στη διάδοση πυρηνικών όπλων.

19. Το Γενικό Δικαστήριο διατήρησε τα αποτελέσματα των ακυρωθέντων μέτρων μέχρι την εκπνοή της προθεσμίας ασκήσεως αιτήσεως αναιρέσεως κατά της αποφάσεώς του, ήτοι μέχρι τις 26 Νοεμβρίου 2013.

Η τροποποίηση των κριτηρίων εγγραφής το 2013

20. Με την απόφαση 2013/497/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2013, για την τροποποίηση της απόφασης 2010/413 (ΕΕ 2013, L 272, σ. 46), το Συμβούλιο διεύρυνε το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της αποφάσεως 2010/413, προσθέτοντας νέα κριτήρια. Με τα νέα αυτά κριτήρια διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής ώστε να εμπίπτουν σε αυτό «[πρόσωπα και οντότητες] που απέφυγαν [ή] παραβίασαν […] τις διατάξεις των [ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας] 1737 (2006), […] 1747 (2007), […] 1803 (2008) και […] 1929 (2010) ή της παρούσας απόφασης» καθώς και «πρόσωπα ή οντότητες [που] παρέχουν ασφαλιστικές ή άλλες βασικές υπηρεσίες [στην IRISL] […] ή σε οντότητες που τελούν υπό την κυριότητα ή τον έλεγχο [αυτής] ή ενεργούν για λογαριασμό [της]».

21. Προκειμένου να εφαρμοστούν οι εν λόγω τροποποιήσεις, το Συμβούλιο, με τον κανονισμό (ΕΕ) 971/2013 της 10ης Οκτωβρίου 2013 για την τροποποίηση του κανονισμού 267/2012 (ΕΕ 2013, L 272, σ. 1) [12], τροποποίησε το άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχεία β′ και ε′, της τελευταίας αυτής νομοθετικής πράξεως. Κατόπιν της τροποποιήσεως αυτής, η εν λόγω διάταξη προέβλεψε την εγγραφή στο παράρτημα IX και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών, τα οποία έχει αναγνωρισθεί ότι:

«β) αποτελούν φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό που έχει αποφύγει ή παραβιάσει ή έχει βοηθήσει κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό ώστε να αποφύγει ή να παραβιάσει, τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, της απόφασης [2010/413] του Συμβουλίου ή [τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας] 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008) και 1929 (2010) […]·

[…]

ε) αποτελούν νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό που ανήκει ή ελέγχεται από [την IRISL] ή νομικό ή φυσικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό που ενεργεί για λογαριασμό [της] ή φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό που παρέχει ασφαλιστικές ή άλλες βασικές υπηρεσίες [στην] IRISL ή σε οντότητες που τελούν υπό την κυριότητα ή τον έλεγχο [αυτής] ή ενεργούν για λογαριασμό [της].»

12 Ο κανονισμός (ΕΕ) 267/2012 του Συμβουλίου, της 23ης Μαρτίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2012, L 88, σ. 1), αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΕ) 961/2010 του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2010, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2010, L 281, σ. 1), ο οποίος είχε προηγουμένως αντικαταστήσει τον κανονισμό 423/2007.

Η επανεγγραφή των αναιρεσειουσών το 2013

22. Με έγγραφο της 22ας Οκτωβρίου 2013, το Συμβούλιο ενημέρωσε την IRISL ότι, κατά την εκτίμησή του, αυτή ήταν αναμεμειγμένη στην αποστολή υλικού συνδεόμενου με εξοπλισμούς και προερχόμενου από το Ιράν, κατά παράβαση των διατάξεων του σημείου 5 του ψηφίσματος 1747 (2007) του Συμβουλίου Ασφαλείας, και ότι, επομένως, πληρούσε το κριτήριο του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 267/2012, το οποίο αφορούσε πρόσωπα και οντότητες που δεν εφάρμοσαν ή παραβίασαν ορισμένα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας (στο εξής: κριτήριο περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας). Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στην IRISL την πρόθεσή του να επανεγγράψει την επωνυμία της IRISL στους καταλόγους των υποκείμενων σε περιοριστικά μέτρα προσώπων και οντοτήτων του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως 2010/413 και του παραρτήματος ΙΧ του κανονισμού 267/2012 (στο εξής: επίμαχοι κατάλογοι).

23. Με έγγραφα της 22ας ή της 30ής Οκτωβρίου 2013, το Συμβούλιο ενημέρωσε καθεμία από τις 10 εταιρίες αυτές ότι, για διάφορους λόγους, εκτιμούσε ότι πληρούσαν τα κριτήρια του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του κανονισμού 267/2012 (στο εξής: κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL). Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στις εν λόγω 10 εταιρίες την πρόθεσή του να επανεγγράψει τις επωνυμίες τους στους επίμαχους καταλόγους.

24. Με την απόφαση 2013/685/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της απόφασης 2010/413 (ΕΕ 2013, L 316, σ. 46), οι επωνυμίες των αναιρεσειουσών επανεγγράφηκαν στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως 2010/413.

25. Κατόπιν τούτου, με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1203/2013 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την εφαρμογή του κανονισμού 267/2012 (ΕΕ 2013, L 316, σ. 1), οι επωνυμίες των αναιρεσειουσών επανεγγράφηκαν στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΧ του κανονισμού 267/2012.

26. Η διενεργηθείσα το 2013 επανεγγραφή της επωνυμίας της IRISL στους επίμαχους καταλόγους στηρίχθηκε στην ακόλουθη αιτιολογία: «Η IRISL έχει αναμιχθεί στην αποστολή υλικού σχετικού με εξοπλισμούς από το Ιράν κατά παράβαση της παραγράφου 5 απόφασης 1747 (2007) του [Συμβουλίου Ασφαλείας]. Κατά τη διάρκεια του 2009 υποβλήθηκαν αναφορές για τρεις σαφείς παραβιάσεις στην Επιτροπή Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράν».

27. Η εγγραφή των επωνυμιών των 10 εταιριών στους επίμαχους καταλόγους στηρίχθηκε στην ακόλουθη αιτιολογία:

– οι επωνυμίες των εταιριών Hafize Darya Shipping Co., Safiran Payam Darya Shipping Co. και Hoopad Darya Shipping Agency εγγράφηκαν στους καταλόγους με την αιτιολογία ότι «ενεργούσαν για λογαριασμό της IRISL»·

– οι επωνυμίες των εταιριών Khazar Sea Shipping Lines Co., IRISL Europe και Valfajr Shipping Line Co. εγγράφηκαν στους καταλόγους με την αιτιολογία ότι «ανήκαν στην IRISL»·

– οι επωνυμίες των εταιριών Qeshm Marine Services & Engineering Co. και Marine Information Technology Development Co. εγγράφηκαν στους καταλόγους με την αιτιολογία ότι «ελέγχονταν από την IRISL»·

– η επωνυμία της εταιρίας Irano Misr Shipping Co. εγγράφηκε στους καταλόγους με την αιτιολογία ότι «παρείχε στην IRISL ουσιώδεις υπηρεσίες»· και

– η επωνυμία της εταιρίας Rahbaran Omid Darya Ship Management Co. εγγράφηκε στους καταλόγους με την αιτιολογία ότι «ενεργούσε για λογαριασμό της» και «της παρέχει ουσιώδεις υπηρεσίες».

Η δεύτερη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

28. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Ιανουαρίου και στις 7 Φεβρουαρίου 2014, οι αναιρεσείουσες άσκησαν προσφυγές ακυρώσεως κατά των ως άνω πράξεων περί επανεγγραφής (συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-14/14 και T-87/14). Οι διάδικοι μετείχαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση που έλαβε χώρα στις 12 Ιουλίου 2016.

29. Με την απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2017, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως αβάσιμες τις προσφυγές ακυρώσεως κατά των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 καθώς και την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας και καταδίκασε τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα[13].

Τα μέτρα για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ

30. Στο μεταξύ, για την εφαρμογή του ψηφίσματος 2231 (2015), το Συμβούλιο θέσπισε, στις 18 Οκτωβρίου 2015, σειρά μέτρων (στο εξής: μέτρα για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ) ο συνδυασμός των οποίων έχει ως αποτέλεσμα, ιδίως, την *αναστολή* των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόζονται επί προσώπων και οντοτήτων που κατονομάζονται στο παράρτημα VI (πρώην παράρτημα II) της αποφάσεως 2010/413 όπως τροποποιήθηκε και, κατά συνέπεια, τη *διαγραφή* των επωνυμιών τους από τον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, ο οποίος περιλαμβάνεται στο παράρτημα IX του κανονισμού 267/2012[14]. Σύμφωνα με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/37 του Συμβουλίου, της 16ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με την ημερομηνία εφαρμογής της απόφασης 2015/1863 (ΕΕ 2016, L 11 I, σ. 1), τα εν λόγω μέτρα τέθηκαν σε εφαρμογή από αυτή την ημερομηνία.

Η αίτηση αναιρέσεως

31. Με την αναίρεση που άσκησαν στις 27 Απριλίου 2017, οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να ακυρώσει τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 βάσει του άρθρου 263, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, να κηρύξει τα κριτήρια του 2013 ανίσχυρα στην περίπτωσή τους βάσει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ και να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

32. Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν τους ακόλουθους εννέα λόγους αναιρέσεως. Θα εξετάσω τους λόγους αυτούς αναιρέσεως διαδοχικά. Πριν προβώ στην εξέταση αυτή, θα ασχοληθώ με ένα προκαταρκτικό ζήτημα.

13 Επίσης, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως κατά των κριτηρίων του 2013. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως δεν προσβάλλει την απόφαση σχετικά με το ζήτημα αυτό.

14 Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2015/1861 του Συμβουλίου, της 18ης Οκτωβρίου 2015, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 267/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2015, L 274, σ. 1), σημεία 105, 125, 128, 129, 142, 155, 239, 251, 264, 265 και 290 στο μέρος II του παραρτήματος του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2015/1862 του Συμβουλίου για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 267/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2015, L 274, σ. 161) και άρθρο 1, παράγραφος 16, της αποφάσεως (ΚΕΠΠΑ) 2015/1863 του Συμβουλίου, της 18ης Οκτωβρίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2010/413/ΚΕΠΠΑ για περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2015, L 274, σ. 174).

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε το Συμβούλιο

33. Το Συμβούλιο υποστηρίζει κατ' ουσίαν ότι, εφόσον τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα έχουν ανασταλεί και εφόσον οι κατάλογοι των προσώπων που υπόκεινται στα εν λόγω μέτρα καταργήθηκαν από το Συμβούλιο για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ [15], οι αναιρεσείουσες δεν έχουν έννομο συμφέρον για την άσκηση αναιρέσεως. Επομένως, η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη.

34. Τα συγκεκριμένα επιχειρήματα δεν με πείθουν.

35. Αναμφισβήτητα, το ΚΟΣΔ είχε ως αποτέλεσμα, σε επίπεδο Ένωσης, την ανάληψη δεσμεύσεως για «την άρση όλων των κυρώσεων» [16] και «όλων των οικονομικών και χρηματοοικονομικών περιοριστικών μέτρων» [17] καθώς και για «[την παύση της εφαρμογής] όλων των οικονομικών και χρηματοοικονομικών κυρώσεων» [18]. Με τα μέτρα που έλαβε το Συμβούλιο για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ, *ανεστάλησαν* τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόζονταν στα πρόσωπα και τις οντότητες που κατονομάζονται στο παράρτημα VI (πρώην παράρτημα II) της αποφάσεως 2010/413/ΚΕΠΠΑ και *διαγράφηκαν* οι επωνυμίες των εν λόγω προσώπων και οντοτήτων από τον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, ο οποίος περιλαμβάνεται στο παράρτημα IX του κανονισμού (ΕΕ) 267/2012.

36. Είναι επίσης σαφές ότι, αν μελλοντικά το Συμβούλιο αποφασίσει να ανακαλέσει την αναστολή και να επανεγγράψει τις επωνυμίες των αναιρεσειουσών προκειμένου να επιβάλει εκ νέου τα ίδια (ή παρεμφερή) μέτρα, θα πρέπει και πάλι να τροποποιήσει τις εν λόγω πράξεις αντιστοίχως. Οι αναιρεσείουσες προφανώς θα νομιμοποιούνται να προσβάλουν τις εν λόγω πράξεις, όπως νομιμοποιούνται και όπως το έπραξαν και το πράττουν εν προκειμένω.

37. Τα μέτρα για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ τέθηκαν σε εφαρμογή από τις 16 Ιανουαρίου 2016 παράγοντας αποτελέσματα για το μέλλον. Κατά συνέπεια, δεν εξαφανίζουν από την έννομη τάξη τα αποτελέσματα που παρήγαγαν τα κριτήρια του 2013 και οι πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας ενάρξεως της ισχύος καθεμίας από τις πράξεις αυτές και της 15ης Ιανουαρίου 2016. Επομένως, το ανασταλτικό αποτέλεσμα των μέτρων για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ δεν είναι ισοδύναμο με εκείνο της ακυρώσεως από το Δικαστήριο ή από το Γενικό Δικαστήριο, ή με οποιαδήποτε κήρυξη ακυρότητας με αναδρομική ισχύ.

38. Στις πρόσφατες προτάσεις μου στην υπόθεση Gul Ahmed Textile Mills κατά Συμβουλίου [19], εξέτασα διεξοδικά το ζήτημα της διατηρήσεως του έννομου συμφέροντος για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου. Αντιτάχθηκα στην επιβολή υπέρμετρων απαιτήσεων για τη θεμελίωση του εν λόγω συμφέροντος και κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το ζήτημα του έννομου συμφέροντος είναι συνταγματικής σημασίας και πρέπει να εξετάζεται εντός του ευρύτερου πλαισίου που οριοθετείται από το θεμελιώδες δικαίωμα σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή, όπως αυτό κατοχυρώνεται με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [20]. Τα συμπεράσματα αυτά μπορούν κάλλιστα να ισχύσουν στην υπό κρίση περίπτωση [21].

15 Βλ. σημεία 11 και 30 των παρουσών προτάσεων.

16 Αιτιολογική σκέψη 9 της αποφάσεως 2015/1863.

17 Αιτιολογικές σκέψεις 5 και 6 του κανονισμού 2015/1861.

18 Αιτιολογική σκέψη 14 της αποφάσεως 2015/1863.

19 C-100/17 P, EU:C:2018:214, σημεία 25 έως 49.

20 ΕΕ 2010, C 83, σ. 389 (στο εξής: Χάρτης). Βλ. σημεία 42 και 45 των προτάσεών μου.

21 Τα κριτήρια για την εκτίμηση της *συνδρομής του έννομου συμφέροντος* ως προϋποθέσεως του παραδεκτού προσφυγής κατά τον χρόνο ασκήσεώς της δεν πρέπει να διαφέρουν από αυτά της διαπιστώσεως του αν εξακολουθεί να υπάρχει έννομο συμφέρον *για τη διεξαγωγή της δίκης*. Στο πλαίσιο αυτό συντάσσομαι με την άποψη που διατύπωσε ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi στις προτάσεις του στην υπόθεση Bank Mellat κατά Συμβουλίου (C-430/16 P, EU:C:2018:345, σημείο 28).

39. Κατά πάγια νομολογία, ακόμη και στην περίπτωση που μια προσβαλλόμενη πράξη δεν παράγει πλέον αποτελέσματα για το μέλλον, ο προσφεύγων εξακολουθεί να έχει έννομο συμφέρον όταν η ακύρωση της πράξεως αυτής μπορεί να τον ωφελήσει [22].

40. Σε αντίθεση με την απόφαση Bank Mellat κατά Συμβουλίου [23], τα επίμαχα εν προκειμένω μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων ήταν ικανά να επηρεάσουν όχι μόνον τη νομική αλλά και την πραγματική κατάσταση των αναιρεσειουσών κατά τη χρονική περίοδο που προηγήθηκε της αναστολής ή άρσεώς τους. Κατά συνέπεια, η ζητούμενη ακύρωση θα μπορούσε, καταρχήν, να ωφελήσει τις αναιρεσείουσες από πραγματικής ή νομικής απόψεως.

41. Για να θεμελιώσουν το έννομο συμφέρον τους, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν δύο λόγους. Οι λόγοι αυτοί αφορούν το συμφέρον τους για την αποκατάσταση της φήμης τους και το συμφέρον τους για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως. Θα εξετάσω τους δύο αυτούς λόγους διαδοχικά.

42. *Πρώτον*, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι προσφεύγων ο οποίος ζητεί την ακύρωση κανονισμού που επιβάλλει περιοριστικά μέτρα μπορεί ενδεχομένως να έχει ηθικής τουλάχιστον φύσεως έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή, διότι η ενδεχόμενη ακύρωση θα είναι δυνατόν να αμβλύνει, αν όχι να άρει πλήρως, την προσβολή της φήμης που αυτός υπέστη [24].

43. Σε αντίθεση με την απόφαση Bank Mellat κατά Συμβουλίου [25], τα επίμαχα εν προκειμένω μέτρα είναι εκ φύσεως ατομικά και όχι τομεακά. Ως εκ τούτου, μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ότι τα εν λόγω μέτρα στιγματίζουν τις αναιρεσείουσες στον βαθμό που αναδεικνύουν τη *σύνδεση*, κατά την άποψη της διεθνούς κοινότητας, των εν λόγω διαφορετικών πραγματικών καταστάσεων με το πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν. Επιπλέον, δεσμεύοντας μέρος των περιουσιακών στοιχείων των αναιρεσειουσών, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ενδέχεται να έχουν θίξει και τη χρηματοοικονομική τους ρευστότητα και κατ' επέκταση την ικανότητά τους να τηρούν προγενέστερες συμβατικές δεσμεύσεις.

44. *Δεύτερον*, κατά πάγια νομολογία, ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση βλαπτικής για αυτόν πράξεως, εφόσον η διαπίστωση του παρανόμου μπορεί να λειτουργήσει ως βάση για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως για τη βλάβη που του έχει προκαλέσει η προσβαλλόμενη πράξη [26].

45. Κατά συνέπεια, δεν συντάσσομαι με το επιχείρημα του Συμβουλίου ότι, δεδομένης της απορρίψεως της προσφυγής των αναιρεσειουσών με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αυτές δεν έχουν δυνατότητα να αποδείξουν ότι υπήρξε εκ μέρους του Συμβουλίου κατάφωρη παράβαση κανόνα της Ένωσης, σκοπός του οποίου είναι η απονομή δικαιωμάτων σε ιδιώτες [27].

22 Σε μια τέτοια περίπτωση, το Δικαστήριο πρέπει να εκτιμά in concreto τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντος του αιτούντος έννομη προστασία, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των συνεπειών της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας και της φύσεως της ζημίας που ο αιτών έννομη προστασία υποστηρίζει ότι υπέστη. Βλ. απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (C-595/14, EU:C:2015:847, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 Μετά την ακύρωση *ατομικών* μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων, στην εν λόγω υπόθεση, η προσφεύγουσα προσέβαλε τα μέτρα *γενικής εφαρμογής* επί των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi επισήμανε ότι αμφότερα τα σύνολα μέτρων τύγχαναν εφαρμογής επί των προσφευγουσών και ότι τα πρώτα (τα ατομικά μέτρα) είχαν σημαντικότερες συνέπειες για την κατάστασή τους. Ως εκ τούτου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είχαν έννομο συμφέρον για την ακύρωση των λιγότερο αυστηρών, γενικών μέτρων οι συνέπειες των οποίων στην πράξη δεν μετέβαλαν την κατάστασή τους. Στην απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2018 (EU:C:2018:668), το Δικαστήριο συμφώνησε με την εκτίμηση αυτή: βλ. σκέψεις 61 και 62.

24 Βλ. κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 28ης Μαΐου 2013, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψεις 70 έως 72).

25 Βλ. απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2018 (C-430/16 P, EU:C:2018:668, σκέψεις 54 έως 59).

26 Βλ. απόφαση της 31ης Μαρτίου 1998, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-68/94 και C-30/95, EU:C:1998:148, σκέψη 74).

27 Βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, Artegodan κατά Επιτροπής (C-221/10 P, EU:C:2012:216, σκέψη 80 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση Bank Mellat κατά Συμβουλίου (C-430/16 P, EU:C:2018:345, σημείο 43).

46. Η απόφαση αυτή δεν είναι αμετάκλητη, ενόσω εκκρεμεί η εκδίκαση αιτήσεως αναιρέσεως που έχει ασκηθεί κατ' αυτής. Πριν την έκδοση αποφάσεως από το Δικαστήριο επί της εν λόγω αιτήσεως αναιρέσεως, δεν μπορεί να εξαχθεί κανένα συμπέρασμα από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την ύπαρξη, ή μη, κατάφωρης παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης.

47. Εφόσον υφίσταται άμεσος νομικός σύνδεσμος μεταξύ των κριτηρίων του 2013 και των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013[28], η προπαρατεθείσα ανάλυση ισχύει όσον αφορά αμφότερες τις ομάδες λόγων που προβάλλονται με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως. Κατά τη γνώμη μου, δεν υφίσταται σοβαρός λόγος για τον οποίο το έννομο συμφέρον προς άσκηση προσφυγής κατά των σχετικών με την εγγραφή κριτηρίων γενικής ισχύος θα πρέπει να τυγχάνει διαφορετικής εκτιμήσεως από το έννομο συμφέρον για την προσβολή των ατομικών μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων.

48. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η θέση σε ισχύ, στις 16 Ιανουαρίου 2016, των μέτρων για την εφαρμογή του ΚΟΣΔ δεν θίγει το έννομο συμφέρον των αναιρεσειουσών ούτε για τη συνέχιση της εκδικάσεως της υποθέσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου μέχρι την έκδοση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως[29] ούτε και για την άσκηση της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως.

Επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή

49. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη, διότι σε μεγάλο βαθμό αποτελεί επανάληψη των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που οι αναιρεσείουσες είχαν προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Υπό την έννοια αυτή, η εν λόγω αίτηση αναιρέσεως δεν αποτελεί παρά μια αίτηση επανεξετάσεως της προσφυγής.

50. Όπως έχει επανειλημμένως κριθεί από το Δικαστήριο, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αναιρετικό αίτημα, ελλείψει των οποίων η αίτηση αναιρέσεως ή ο σχετικός λόγος αναιρέσεως απορρίπτονται ως απαράδεκτοι. Αίτηση αναιρέσεως η οποία δεν περιέχει επιχειρηματολογία αποσκοπούσα ειδικώς στον προσδιορισμό της πλάνης περί το δίκαιο την οποία υποστηρίζεται ότι ενέχει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν πληροί την εν λόγω απαίτηση. Επομένως, η αόριστη επίκληση λόγων αναιρέσεως δεν ανταποκρίνεται στις επιταγές του άρθρου 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 168, παράγραφος 1, στοιχείο, δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του[30].

51. Ορισμένα τμήματα της αιτήσεως αναιρέσεως δεν ανταποκρίνονται, κατά τα φαινόμενα, στα κριτήρια που θέτει η ως άνω νομολογία. Εντούτοις, ορισμένα εκ των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν χρήζουν προσεκτικότερης εξετάσεως, καθότι εγείρουν ζητήματα αρχής τα οποία μπορεί ευλόγως να αποτελέσουν αντικείμενο αντιπαραθέσεως. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως δεν πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.

Επί της ουσίας της αιτήσεως αναιρέσεως

52. Οι αναιρεσείουσες προβάλλουν δύο ομάδες λόγων αναιρέσεως.

28 Βλ. απόφαση της 10ης Ιουνίου 1986, Usinor κατά Επιτροπής (81/85 και 119/85, EU:C:1986:234, σκέψη 13).

29 Επισημαίνω ότι κατά τον χρόνο αυτόν η δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου βρισκόταν εν εξελίξει. Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι, μολονότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έπεται χρονικά της ενάρξεως ισχύος των εν λόγω μέτρων, εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο δεν κάνει καμία αναφορά στα εν λόγω μέτρα ή στις συνέπειες που αυτά έχουν επί της νομικής καταστάσεως των αναιρεσειουσών και ιδίως επί της διατηρήσεως του έννομου συμφέροντος για τη διεξαγωγή της δίκης. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν έχει, αφ' εαυτού, συνέπειες για την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά το ζήτημα του εννόμου συμφέροντος, διότι η εν λόγω απόφαση κατ' ανάγκη, έστω και σιωπηρώς, στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι αναιρεσείουσες δικαιολόγησαν το εν λόγω έννομο συμφέρον κατά τη διάρκεια της δίκης.

30 Βλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, Brandconcern κατά EUIPO και Scooters India (C-577/14 P, EU:C:2017:122, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

53. Η πρώτη ομάδα αφορά την εκ μέρους των αναιρεσειουσών προσβολή της νομιμότητας των κριτηρίων του 2013 βάσει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ.

54. Στο πλαίσιο της πρώτης ομάδας αυτής, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν πέντε λόγους αναιρέσεως. Οι λόγοι αυτοί αφορούν πλάνη περί το δίκαιο στην οποία φέρεται να υπέπεσε επανειλημμένως το Γενικό Δικαστήριο, όσον αφορά, πρώτον, την έλλειψη νόμιμης βάσεως για τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013· δεύτερον, την προβαλλόμενη παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem, καθώς και την προσβολή του δικαιώματος των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή· τρίτον, κατάχρηση εξουσίας· τέταρτον, την προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας· και, πέμπτον, την προβαλλόμενη δυσανάλογη επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα των αναιρεσειουσών.

55. Η δεύτερη ομάδα λόγων αναιρέσεως αφορά την εκ μέρους των αναιρεσειουσών ευθεία προσβολή, δυνάμει του άρθρου 263, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, της νομιμότητας των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013, με την οποία οι επωνυμίες τους προστέθηκαν στους καταλόγους των οντοτήτων που υπόκεινται σε ατομικά μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων[31].

56. Στο πλαίσιο της δεύτερης ομάδας αυτής, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν τέσσερις λόγους αναιρέσεως. Οι λόγοι αυτοί αφορούν πλάνη περί το δίκαιο στην οποία φέρεται να υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο, όσον αφορά, πρώτον, πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι επληρούντο τα κριτήρια εγγραφής του 2013· δεύτερον, την προβαλλόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών κατά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την επανεγγραφή τους· τρίτον, την προβαλλόμενη παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem, καθώς και την προσβολή του δικαιώματος των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή· και τέταρτον, την προβαλλόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών.

57. Επομένως, τρεις εκ των τεσσάρων λόγων αναιρέσεως που προβάλλονται στο πλαίσιο της δεύτερης ομάδας συμπίπτουν με λόγους αναιρέσεως που προβάλλονται στο πλαίσιο της πρώτης ομάδας.

58. Εντούτοις, η νομική φύση των πράξεων τις οποίες αφορά η δεύτερη ομάδα λόγων αναιρέσεως είναι κατ' ουσίαν διαφορετική. Ιδίως, διαφέρει η νομική τους βάση και ως εκ τούτου η φύση της αρμοδιότητας βάσει της οποίας το Συμβούλιο εξέδωσε τις εν λόγω πράξεις, όπως επίσης διαφέρει και η έκταση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει το Συμβούλιο κατά την έκδοση των εν λόγω πράξεων. Αντιστοίχως, διαφορετικό είναι και το επίπεδο δικαστικού ελέγχου. Ως εκ τούτου, θα εξετάσω τις δύο ομάδες λόγων αναιρέσεως χωριστά.

Επί της πρώτης ομάδας λόγων αναιρέσεως

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως: μη έγκυρη νομική βάση για τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013

59. Το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 60 έως 77 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι τα κριτήρια του 2013 δεν ήταν αυθαίρετα και ότι ήταν σύμφωνα προς την αρχή της αναλογικότητας.

31 Η εγγραφή των επωνυμιών της IRISL και της Irano Misr Shipping Co. στον κατάλογο διενεργήθηκε βάσει των προσθέτων κριτηρίων, ενώ η εγγραφή των επωνυμιών των λοιπών αναιρεσειουσών διενεργήθηκε βάσει των προϋφιστάμενων κριτηρίων. Επιπλέον, η εγγραφή της επωνυμίας της Rahbaran Omid Darya Ship Management Co. διενεργήθηκε επίσης βάσει νέου κριτηρίου.

60. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο δεν διέθετε έγκυρη νομική βάση για τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013. Δεν αμφισβητούν την *επιλογή* της νομικής βάσεως, αυτή καθαυτήν. Αντιθέτως, υποστηρίζουν ότι τα κριτήρια του 2013 *βαίνουν πέραν των ορίων* της νομικής βάσεως επί της οποίας στηρίχθηκαν, διότι δεν ήταν κατάλληλα ή και δεν τελούσαν σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό που συνίστατο στην παύση του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν.

61. Ειδικότερα, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, στο μέτρο κατά το οποίο το Γενικό Δικαστήριο έκρινε (στη σκέψη 101 της αποφάσεώς του) ότι τα κριτήρια του 2013 δεν απαιτούσαν την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των δραστηριοτήτων του προσώπου ή της οντότητας που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα, αφενός, και της διαδόσεως πυρηνικών όπλων, αφετέρου, τα κριτήρια αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλα εν προκειμένω. Επιπλέον, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι αδικαιολόγητο ή δυσανάλογο ήταν το κριτήριο περί παραβιάσεως της απαγορεύσεως πωλήσεως όπλων που έχει επιβληθεί στο Ιράν [σημείο 5 του ψηφίσματος 1747 (2007)] και όχι το κριτήριο περί παραβιάσεως των σχετικών με τη διάδοση απαγορεύσεων [σημείο 7 του ψηφίσματος 1737 (2006)]. Υποστηρίζουν επίσης ότι δεν υπήρχε καμία νομική βάση για τη θέσπιση του κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, το οποίο χρησιμοποίησε το Συμβούλιο για την εγγραφή της επωνυμίας της IRISL στον κατάλογο. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο δεν δύναται να υποστηρίξει ότι το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση του κινδύνου της καταστρατηγήσεως των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που επιβλήθηκαν στην IRISL.

62. Περαιτέρω, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέτασε διάφορα συγκεκριμένα επιχειρήματα που είχαν προβάλει ενώπιόν του. Πρόκειται για τα ακόλουθα επιχειρήματα: το Συμβούλιο δεν είχε αντικειμενικό λόγο να τροποποιήσει τα κριτήρια εγγραφής καθώς και δεν αιτιολόγησε επαρκώς αυτή του την ενέργεια· ιδίως, το Συμβούλιο δεν διέθετε αποδείξεις περί της υπάρξεως συνδέσμου μεταξύ της μεταφοράς όπλων και του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων ούτε και μπορούσε να υποθέσει βασίμως την ύπαρξη τέτοιου κινδύνου, ιδίως με βάση την απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου και το γεγονός ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν επέβαλε περιοριστικά μέτρα στην IRISL· και το Συμβούλιο «επαναδιατύπωσε» τα ήδη υφιστάμενα κριτήρια απλώς και μόνο προκειμένου να «εμπίπτουν» σε αυτά η IRISL και οι λοιπές αναιρεσείουσες.

63. Αρχίζω την ανάλυσή μου με την επισήμανση ότι, όσον αφορά τα μέτρα με τα οποία θεσπίστηκαν τα κριτήρια του 2013, η απόφαση 2013/497 του Συμβουλίου στηρίζεται στο άρθρο 29 ΣΕΕ, ενώ ο κανονισμός 971/2013 του Συμβουλίου στηρίζεται στο άρθρο 215 ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω διατάξεις των Συνθηκών παρέχουν στο Συμβούλιο την αρμοδιότητα να εκδίδει πράξεις γενικής ισχύος, περιέχουσες αυτοτελή περιοριστικά μέτρα τα οποία διακρίνονται από τα μέτρα που συστήνει ειδικώς το Συμβούλιο Ασφαλείας. Το άρθρο 215, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι το Συμβούλιο «θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα» για την εφαρμογή των αποφάσεων που εκδίδονται βάσει, ιδίως, του άρθρου 29 ΣΕΕ. Το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ παρέχει στο Συμβούλιο την εξουσία να λαμβάνει περιοριστικά μέτρα έναντι φυσικών ή νομικών προσώπων, καθώς και ομάδων ή μη κρατικών οντοτήτων. Επομένως, καταρχήν, το Συμβούλιο όντως διαθέτει νομική βάση για τη θέσπιση μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων έναντι οντοτήτων όπως οι αναιρεσείουσες.

64. Κατά πάγια νομολογία, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης οφείλουν, κατά τον δικαστικό έλεγχο των περιοριστικών μέτρων, να αναγνωρίζουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στο Συμβούλιο όσον αφορά τη *θέσπιση γενικών κριτηρίων* για τον καθορισμό της κατηγορίας των προσώπων σε βάρος των οποίων ενδέχεται να επιβληθούν τέτοια μέτρα [32].

32 Βλ., συναφώς, απόφαση Kala Naft, σκέψη 120, και απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου (C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψη 41).

65. Η διαπίστωση αυτή δεν έχει την έννοια ότι το Συμβούλιο μπορεί να ενεργεί κατά τρόπο αυθαίρετο. Η νομιμότητα ενός μέτρου μπορεί να θίγεται αν το μέτρο αυτό είναι *προδήλως ακατάλληλο* σε σχέση με τον *σκοπό* που επιδιώκει το αρμόδιο θεσμικό όργανο [33].

66. Μολονότι ο δικαστικός έλεγχος της εκτιμήσεως της *καταλληλότητας* τέτοιων μέτρων είναι περιορισμένος, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης πρέπει να διασφαλίζουν, καταρχήν, τη διεξαγωγή πλήρους ελέγχου της νομιμότητας όλων των πράξεων της Ένωσης υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων [34].

67. Το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ορθά την ως άνω νομολογία [35]. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο σκοπός του καθεστώτος των μέτρων κατά του Ιράν είναι η *άσκηση πιέσεως* στο εν λόγω κράτος ώστε αυτό *να υποχρεωθεί να θέσει τέλος* στις πυρηνικές δραστηριότητες και στην ανάπτυξη φορέων πυρηνικών όπλων [36]. Ο σκοπός αυτός συνάδει προς τους ευρύτερους σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ όσον αφορά τόσο τις σχέσεις της Ένωσης με τον υπόλοιπο κόσμο όσο και την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (στο εξής: ΚΕΠΠΑ) [37]. Ο εν λόγω σκοπός πρέπει να εξετάζεται και υπό το πρίσμα των σκοπών των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, με τα οποία επιδιώκεται η άσκηση πιέσεως στο Ιράν για την «παρεμπόδιση» της υλοποιήσεως του προγράμματος και την «αναστολή» ορισμένων πτυχών του με σκοπό τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας [38].

68. Κατά την εξέταση της νομιμότητας των κριτηρίων για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το σχετικό ιστορικό πλαίσιο [39]. Τα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν έχουν εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Πρόκειται για μέτρα προληπτικού χαρακτήρα. Η έκτασή τους ήταν (και κατέστη όντως) θεμιτό να διευρυνθεί σταδιακά περισσότερες φορές [40] ώστε να αποκατασταθεί η προφανής αποτυχία των ήδη ληφθέντων μέτρων.

69. Κατά τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 αναφέρθηκε λακωνικά ότι τα κριτήρια καθορισμού των προσώπων και των οντοτήτων «θα πρέπει να προσαρμοσθούν», χωρίς να παρασχεθεί ειδική αιτιολογία για την εν λόγω προσαρμογή [41]. Εντούτοις, προκύπτει σαφώς ότι σκοπός της προσαρμογής ήταν η *διεύρυνση* των εν λόγω κριτηρίων ώστε να εμπίπτουν σε αυτά *πρόσθετες κατηγορίες* προσώπων ή οντοτήτων *στο πλαίσιο της επιτεύξεως των σκοπών* που απορρέουν από τις Συνθήκες και από τα υφιστάμενα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Από τη νομολογία προκύπτει ότι ο εν λόγω σκοπός δεν είναι αυτός καθαυτόν παράνομος [42]. Απορρίπτω τον αβάσιμο ισχυρισμό των αναιρεσειουσών ότι υποκρυπτόμενος σκοπός ήταν η καταστρατήγηση της αποφάσεως του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου.

33 Απόφαση της 1ης Μαρτίου 2016, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (C-440/14 P, EU:C:2016:128, στο εξής: απόφαση National Iranian Oil Company, σκέψη 77).

34 Βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιουλίου, 2014, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (T-578/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:678, σκέψη 108 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η εν λόγω απόφαση επικυρώθηκε κατ' αναίρεση με την απόφαση National Iranian Oil Company.

35 Βλ. σκέψη 63 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

36 Βλ. απόφαση National Iranian Oil Company, σκέψη 53, η υπογράμμιση δική μου.

37 Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ, στο πλαίσιο των εν λόγω σχέσεων, η Ένωση πρέπει να συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ πρέπει να περιλαμβάνονται η στήριξη των αρχών του διεθνούς δικαίου (άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ), η διατήρηση της ειρήνης, η πρόληψη των συγκρούσεων και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών (άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο γ', ΣΕΕ).

38 Βλ. σημεία 4 επ. των παρουσών προτάσεων.

39 Βλ., συναφώς, απόφαση Kala Naft, σκέψη 75, και διάταξη της 1ης Δεκεμβρίου 2015, Georgias κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-545/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:791, σκέψη 33).

40 Αρχικά, κριτήριο αποτελούσε το ότι τα εν λόγω πρόσωπα και οντότητες έπρεπε να έχουν συμμετάσχει ή να συνδέονται άμεσα με ευαίσθητες πυρηνικές δραστηριότητες στο Ιράν [άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 423/2007 του Συμβουλίου, της 19ης Απριλίου 2007, σχετικά με ορισμένα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν (ΕΕ 2007, L 103, σ. 1)]. Το εν λόγω κριτήριο διευρύνθηκε για πρώτη φορά το 2010 [άρθρο 16, παράγραφος 2, του κανονισμού 961/2010 (ΕΕ 2010, L 88, σ. 1)]. Έκτοτε ακολούθησαν και άλλες διευρύνσεις του εν λόγω κριτηρίου.

41 Βλ. αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως 2013/497 του Συμβουλίου και αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 971/2013 του Συμβουλίου.

42 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση National Iranian Oil Company, σκέψη 80.

70. Εν συνεχεία θα εξετάσω πιο διεξοδικά τη νομιμότητα, πρώτον, του κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας και, δεύτερον, του κριτηρίου περί συνδέσμου με την IRISL.

71. Εν είδει εισαγωγής, επισημαίνεται ότι αμφότερα τα ως άνω κριτήρια εστιάζουν σε αντικειμενικές καταστάσεις ή συνθήκες, και όχι στην απόδειξη της υπάρξεως πραγματικού συνδέσμου μεταξύ, αφενός, των προσώπων και των οντοτήτων που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων ή της πραγματικής τους συμπεριφοράς και, αφετέρου, του κύριου σκοπού των περιοριστικών μέτρων, ιδίως της αποτροπής του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν. Το Δικαστήριο έχει καταρχήν αναγνωρίσει τη νομιμότητα των εν λόγω κριτηρίων [43].

Επί του κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας

72. Η εγγραφή της IRISL στον κατάλογο διενεργήθηκε βάσει του κριτηρίου που αφορά «πρόσωπα και οντότητες που απέφυγαν ή παραβίασαν τις διατάξεις των [ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας] 1737 (2006), […] 1747 (2007), […] 1803 (2008) και […] 1929 (2010)».

73. Το ως άνω κριτήριο προστέθηκε στο υφιστάμενο κριτήριο που αφορούσε πρόσωπα και οντότητες «που *βοήθησαν* κατονομαζόμενα πρόσωπα ή οντότητες να αποφύγουν ή να παραβιάσουν» τις διατάξεις αυτές. Υπό την έννοια αυτή, η προσθήκη παρίσταται απολύτως εύλογη. Αν είναι δικαιολογημένη η εφαρμογή περιοριστικών μέτρων σε πρόσωπα που συνέδραμαν άλλα πρόσωπα στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας, τότε, κατά μείζονα λόγο, είναι δικαιολογημένη η εφαρμογή των μέτρων αυτών και σε πρόσωπα που έχουν τα ίδια τελέσει παράνομες πράξεις.

74. Μολονότι η εγγραφή της επωνυμίας της IRISL στηρίχθηκε στην παραβίαση της απαγορεύσεως σχετικά με το εμπάργκο των όπλων, στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας περιλαμβάνονται και άλλες απαγορεύσεις, ορισμένες εκ των οποίων παρουσιάζουν πιο άμεση σχέση με τη συμμετοχή στην ανάπτυξη του προγράμματος διαδόσεως. Ιδίως, με το ψήφισμα 1737 (2006) το Συμβούλιο Ασφαλείας επέβαλε εμπάργκο στη μεταφορά νευραλγικών τεχνολογιών. Επιπλέον, με το ψήφισμα 1747 (2007) το Συμβούλιο Ασφαλείας επέβαλε εμπάργκο όπλων στο Ιράν.

75. Ασφαλώς, δεν διαπιστώνεται η ύπαρξη άμεσου συνδέσμου μεταξύ των δύο ψηφισμάτων και του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων αυτού καθαυτό. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έκρινε ότι το κριτήριο περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν απαιτεί την ύπαρξη τέτοιου συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς συγκεκριμένης οντότητας και του εν λόγω προγράμματος [44]. Ωστόσο, η διαπίστωση αυτή δεν καθιστά, αυτή καθαυτήν, ακατάλληλη ή αυθαίρετη την επιλογή του εν λόγω κριτηρίου.

76. Το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έκρινε ότι σκοπός του ψηφίσματος 1947 (2007) ήταν να διασφαλιστεί ότι το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν έχει αμιγώς ειρηνικούς σκοπούς και να παρεμποδιστεί η ανάπτυξη νευραλγικών τεχνολογιών από το Ιράν προς ενίσχυση του πυρηνικού και του πυραυλικού του προγράμματος [45]. Λαμβανομένου υπόψη του προληπτικού χαρακτήρα που έχουν τα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν [46], το Συμβούλιο μπορούσε θεμιτώς να θεωρήσει ότι το Ιράν θα μπορούσε άμεσα η έμμεσα να αντλήσει από το προϊόν του εμπορίου όπλων πόρους ή διαφόρων ειδών διευκολύνσεις για

43 Βλ. αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2012, Tay Za κατά Συμβουλίου (C-376/10 P, EU:C:2012:138, σκέψη 55) (πρόσωπα που είναι διευθύνοντες σύμβουλοι ορισμένων επιχειρήσεων που συνδέονται με τους κυβερνώντες των εμπλεκόμενων τρίτων χωρών), της 22ας Σεπτεμβρίου 2016, NIOC κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-595/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:721, σκέψεις 89 και 90) («που τελεί υπό την κατοχή ή τον έλεγχο» προσώπου έναντι του οποίου έχουν ληφθεί τα περιοριστικά μέτρα), και της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψεις 82 επ.) (οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα σε συγκεκριμένο τομέα).

44 Βλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2012, Melli Bank κατά Συμβουλίου (C-380/09 P, EU:C:2012:137, στο εξής: απόφαση Melli Bank, σκέψεις 40 και 41).

45 Βλ. σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

46 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Afrasiabi κ.λπ. (C-72/11, EU:C:2011:874, σκέψη 44).

την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος[47]. Δεδομένου ότι οι οικονομικοί πόροι ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν με σκοπό τη στήριξη των δραστηριοτήτων διαδόσεως πυρηνικών όπλων στο Ιράν[48], το Συμβούλιο μπορούσε επίσης θεμιτώς να θεωρήσει ότι η παραβίαση του εμπάργκο των όπλων ήταν ικανή να στηρίξει ή να ενισχύσει την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος.

77. Βεβαίως, το ψήφισμα 1747 (2007) δεν επιβάλλει στα κράτη την υποχρέωση να δεσμεύουν τα περιουσιακά στοιχεία των προσώπων ή των οντοτήτων που παραβιάζουν το εμπάργκο των όπλων, αλλά απλώς τα καλεί να επαγρυπνούν όσον αφορά τις εν λόγω δραστηριότητες. Ωστόσο, από την εν λόγω σύσταση δεν μπορεί να συναχθεί ότι η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των εν λόγω οντοτήτων δεν είναι αναγκαία[49] ούτε βεβαίως ότι μια τέτοια δέσμευση είναι προδήλως ακατάλληλη για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του εν λόγω εμπάργκο.

78. Ως εκ τούτου, δεν ήταν μη εύλογος ή υπερβολικός ο εκ μέρους του Συμβουλίου καθορισμός ενός κριτηρίου για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, το οποίο προϋποθέτει την ύπαρξη δυνητικού συνδέσμου μεταξύ της παραβιάσεως του εμπάργκο των όπλων και του προγράμματος διαδόσεως, παρά το γεγονός ότι η ατομική συμπεριφορά της οντότητας η οποία εμπίπτει στο εν λόγω κριτήριο δεν συνδέεται κατ' ανάγκη άμεσα ή έμμεσα με το εν λόγω πρόγραμμα[50]. Υπό το πρίσμα των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας καθώς και της πρωταρχικής σημασίας που έχει η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, μια τέτοια πολιτική επιλογή δεν μπορεί να θεωρείται εκ των προτέρων προδήλως ακατάλληλη ή αυθαίρετη.

79. Τέλος, το πεδίο εφαρμογής του ως άνω κριτηρίου δεν περιορίζεται σε παραβιάσεις του εμπάργκο των όπλων, αλλά αποσκοπεί στη διασφάλιση του σεβασμού του συνόλου των διατάξεων των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας. Σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, ένα κριτήριο που είναι διαμορφωμένο κατά τον τρόπο αυτό συνάδει με τους σκοπούς του συστήματος περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν. Αντιθέτως, ένα κριτήριο που περιορίζεται στις παραβιάσεις των απαγορεύσεων που σχετίζονται άμεσα με τη διάδοση, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη άλλες απαγορεύσεις που επιβάλλουν τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας θα ήταν, κατά την άποψή μου, λιγότερο κατάλληλο για την προαγωγή των γενικών αυτών σκοπών.

80. Κατά συνέπεια, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το σκέλος εκείνο του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αφορά το κριτήριο περί παραβιάσεων των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του κριτηρίου περί συνδέσμου με την IRISL

81. Η εγγραφή των επωνυμιών των 10 εταιριών στον κατάλογο διενεργήθηκε βάσει κριτηρίων τα οποία, κατ' ουσίαν, αφορούσαν πρόσωπα ή οντότητες i) που ανήκουν ή τελούν υπό τον έλεγχο της IRISL, ii) ενεργούν για λογαριασμό της IRISL ή iii) παρέχουν ουσιώδεις υπηρεσίες στην IRISL[51].

47 Βλ. αποφάσεις Kala Naft, σκέψη 83, και National Iranian Oil Company, σκέψη 80.

48 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Afrasiabi κ.λπ. (C-72/11, EU:C:2011:874, σκέψη 47).

49 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση Melli Bank, σκέψη 57.

50 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση National Iranian Oil Company, σκέψη 86. Βλ., επίσης, διατάξεις της 1ης Δεκεμβρίου 2015, Georgias κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-545/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2015:791, σκέψη 34), και της 4ης Απριλίου 2017, Sharif University of Technology κατά Συμβουλίου (C-385/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:258, σκέψεις 59 έως 61).

51 Βλ. σημεία 20 έως 27 των παρουσών προτάσεων. Επισημαίνω ότι μολονότι το γράμμα του σχετικού κριτηρίου που περιλαμβάνεται στον κανονισμό 971/2013 του Συμβουλίου είναι σαφές και μη διφορούμενο, *δεν ισχύει το ίδιο* όσον αφορά το γράμμα της αποφάσεως 2013/497 του Συμβουλίου (για την εφαρμογή της οποίας υποτίθεται ότι έχει ληφθεί το πρώτο μέτρο). Η τελευταία πράξη χρησιμοποιεί επανειλημμένα τις αντωνυμίες «αυτούς» και «τους», οι οποίες επιδέχονται περισσότερες ερμηνείες όσον αφορά τα πρόσωπα ή τις οντότητες στα οποία αναφέρονται, και, κατ' επέκταση, όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του κριτηρίου. Δεν θα εξετάσω το εν λόγω σημείο περαιτέρω, καθώς αυτό δεν έχει προβληθεί στο πλαίσιο κάποιου λόγου αναιρέσεως.

82. Όπως και στην περίπτωση του κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας, το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL δεν προϋποθέτει οποιαδήποτε σύνδεση της ατομικής συμπεριφοράς των προς εγγραφή οντοτήτων με το πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων. Πράγματι, το γεγονός ότι αυτές ανήκουν ή τελούν υπό τον έλεγχο της IRISL δεν επηρεάζει την ατομική συμπεριφορά των εμπλεκόμενων οντοτήτων. Πρόκειται για αντικειμενικό στοιχείο που είναι ανεξάρτητο από τη βούλησή τους.

83. Ωστόσο, η ως άνω διαπίστωση δεν καθιστά αυτή καθαυτήν το εν λόγω κριτήριο παράνομο. Από τη νομολογία προκύπτει σαφώς ότι όταν δεσμεύονται τα περιουσιακά στοιχεία ενός *προσώπου ή μιας οντότητας που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα*, υπάρχει ο μη αμελητέος κίνδυνος το πρόσωπο ή η οντότητα αυτή να ασκήσει πίεση στις οντότητες που βρίσκονται στην ιδιοκτησία της ή τελούν υπό τον έλεγχό της ή που της ανήκουν, προκειμένου να *καταστρατηγήσουν* τα αποτελέσματα των μέτρων που έχουν ληφθεί εις βάρος τους. Κατά συνέπεια, η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των οντοτήτων αυτών είναι αναγκαία και κατάλληλη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων που ελήφθησαν καθώς και για την αποτροπή της καταστρατηγήσεως των μέτρων αυτών [52].

84. Η νομολογία αυτή αφορούσε τον κίνδυνο της καταστρατηγήσεως των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων σε βάρος προσώπων που *μετέχουν τα ίδια* στη στήριξη του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων. Σε αντίθεση με τα επιχειρήματα των αναιρεσειουσών, φρονώ ότι ο εν λόγω κίνδυνος είναι επίσης εμφανής στο πλαίσιο και άλλων κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν προϋποθέτουν την ύπαρξη οποιασδήποτε σχέσεως μεταξύ της ατομικής συμπεριφοράς προσώπου που έχει εγγραφεί στον κατάλογο και του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων, όπως είναι το επίμαχο εν προκειμένω κριτήριο. Ωστόσο, η εν λόγω νομολογία εφαρμόζεται *μόνον* στις περιπτώσεις στις οποίες τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα εφαρμόζονται σε πρόσωπα ή οντότητες που ανήκουν, τελούν υπό τον έλεγχο ή συνδέονται με άλλον τρόπο με πρόσωπα έναντι των οποίων *έχουν ήδη επιβληθεί τα εν λόγω μέτρα* [53].

85. Όταν θεσπίστηκαν τα κριτήρια του 2013, η ίδια η IRISL *υπέκειτο* σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων [54]. Επομένως, καταρχήν, το επίμαχο κριτήριο θα μπορούσε ενδεχομένως να δικαιολογηθεί από την ανάγκη να αποτραπεί η καταστρατήγηση των μέτρων αυτών.

86. Εντούτοις, οι νομοθετικές πράξεις με τις οποίες θεσπίστηκαν τα κριτήρια του 2013 δεν περιέχουν οποιαδήποτε αιτιολογία όσον αφορά το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL. Ομοίως, δεν εντοπίζεται σχετική αιτιολογία στην απόφαση 2010/413/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου με την οποία το Συμβούλιο θέσπισε για πρώτη φορά το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL στην αρχική του (στενότερη) μορφή [55]. Κατά συνέπεια, απλώς *εικάζεται* ότι το Συμβούλιο αιτιολόγησε το εν λόγω κριτήριο επικαλούμενο την ανάγκη αποτροπής της καταστρατηγήσεως των προηγούμενων μέτρων του που είχαν ως αποδέκτη την ίδια την IRISL.

52 Βλ., συναφώς, απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 2013, Melli Bank κατά Συμβουλίου (T-492/10, EU:T:2013:80, σκέψη 55)· η εν λόγω απόφαση επικυρώθηκε κατ' αναίρεση με την απόφαση Melli Bank.

53 Βλ. απόφαση Melli Bank, σκέψεις 39 και 75 έως 79· καθώς και απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 2013, Melli Bank κατά Συμβουλίου (T-492/10, EU:T:2013:80, σκέψεις 55 και 56).

54 Βλ. σημεία 14 έως 19 των παρουσών προτάσεων. Μολονότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η εγγραφή της επωνυμίας της IRISL το 2010 είχε πραγματοποιηθεί παρά τον νόμο, εντούτοις, τη διατήρησε σε ισχύ μέχρι τις 26 Νοεμβρίου 2013 (βλ. απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 82). Επομένως κατά την ημερομηνία θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013, ήδη ίσχυε η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων που ανήκαν στην IRISL και μπορούσε να δικαιολογηθεί από το Συμβούλιο η εφαρμογή του κριτηρίου για την αντιμετώπιση της καταστρατηγήσεώς της, ακόμη και αν αυτό επρόκειτο να εφαρμοσθεί μόνο για διάστημα περίπου ενός μήνα.

55 Αληθεύει ότι η αιτιολογική σκέψη 7 της αποφάσεως αυτής παραθέτει αιτιολογία για το κριτήριο εγγραφής που καθορίζεται με το άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω αποφάσεως, βάσει του οποίου το Συμβούλιο επιτρέπεται να δεσμεύει περιουσιακά στοιχεία *οντοτήτων της IRISL κατονομαζόμενων* από το Συμβούλιο Ασφαλείας στο παράρτημα ΙΙΙ του ψηφίσματος 1929 (2010). Εντούτοις, ουδεμία εκ των αναιρεσειουσών κατονομάζεται στο παράρτημα αυτό (βλ. σημεία 9 και 10 ανωτέρω). Η αιτιολογική αυτή σκέψη προδήλως δεν μπορεί να αποτελεί τη βάση του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως αυτής, που καθιερώνει ένα διακριτό, συμπληρωματικό ενωσιακό πλαίσιο περιοριστικών μέτρων αναφορικά με *άλλες οντότητες* (συμπεριλαμβανομένων των αναιρεσειουσών).

87. Το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι αιτιολογημένες. Από την εν λόγω αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και άνευ αμφισημίας η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου της Ένωσης που εξέδωσε την πράξη, ούτως ώστε το Δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον έλεγχό του[56]. Κατά πάγια νομολογία, το ζήτημα του αν η αιτιολογία μιας αποφάσεως πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της *διατυπώσεως* της πράξεως, αλλά και του *πλαισίου* στο οποίο εντάσσεται[57].

88. Όπως επισημάνθηκε, στη *διατύπωση* της σχετικής αποφάσεως δεν περιλαμβάνεται οποιαδήποτε αιτιολογία αναφορικά με το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL. Ανωτέρω εκτέθηκε επίσης το *πλαίσιο* στο οποίο εντάσσονται τα κριτήρια του 2013[58].

89. Όταν θέσπιζε τα κριτήρια του 2013, το Συμβούλιο προφανώς είχε γνώση των ακόλουθων στοιχείων. Πρώτον, ούτε η IRSIL ούτε κάποια άλλη εκ των 10 εταιριών ενέπιπταν στα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Δεύτερον, το Συμβούλιο, μολονότι επικαλέστηκε τρία περιστατικά παραβιάσεων εκ μέρους της IRISL του ψηφίσματος 1747 (2007) του Συμβουλίου Ασφαλείας, εντούτοις δεν προσκόμισε επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η IRISL παρείχε υποστήριξη στο πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων[59]. Τρίτον, το Συμβούλιο δεν προσκόμισε στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι στην πραγματικότητα η IRISL ήταν φορέας του ιρανικού Δημοσίου – ήτοι, οντότητα συμμετέχουσα στην άσκηση κυβερνητικών εξουσιών ή παρέχουσα δημόσια υπηρεσία υπό τον έλεγχο της κυβερνήσεως[60]. Επομένως, το Συμβούλιο δεν μπορούσε να στηριχθεί στην *εικαζόμενη ύπαρξη* ορισμένης φύσεως δεσμών μεταξύ της IRISL και του ιρανικού κράτους ή του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων του εν λόγω κράτους προκειμένου να αιτιολογήσει το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL, ιδίως εφόσον δεν διαλαμβανόταν καμία σχετική πρόβλεψη στην ισχύουσα νομοθεσία[61].

90. Βεβαίως, το Συμβούλιο, κατά τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013, θα μπορούσε να έχει λάβει ρητώς υπόψη του το γεγονός ότι η IRISL ήταν η σημαντικότερη ναυτιλιακή εταιρία που δραστηριοποιείται στο Ιράν[62] καθώς και ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είχε καλέσει το Συμβούλιο να επιβάλει περιοριστικά μέτρα, μεταξύ άλλων, στον «ιρανικό τομέα των μεταφορών και ειδικότερα στην [IRISL] και στις θυγατρικές της»[63]. Εντούτοις, οι σχετικές πράξεις του Συμβουλίου δεν περιλαμβάνουν καμία ένδειξη σχετικά με τους λόγους στους οποίους πράγματι στηρίχθηκε η θέσπιση του κριτηρίου περί συνδέσμου με την IRISL. Η παράλειψη αυτή συνιστά σαφή παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως κατ' άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Επίσης, καθιστά αδύνατο τον εκ μέρους του Δικαστηρίου δικαστικό έλεγχο και την εξέταση του κατά πόσον το επίμαχο κριτήριο είναι κατάλληλο και αναγκαίο υπό το πρίσμα των επιδιωκόμενων με αυτό σκοπών. Το Γενικό Δικαστήριο, διατυπώνοντας διαφορετική κρίση, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

56 Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 2015, Εσθονία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-508/13, EU:C:2015:403, σκέψη 60), και της 3ης Μαρτίου 2016, Ισπανία κατά Επιτροπής (C-26/15 P, EU:C:2016:132, σκέψεις 30 και 31).

57 Βλ., συναφώς, αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-350/88, EU:C:1990:71, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και της 15 Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba (C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

58 Βλ. σημεία 4 έως 19 των παρουσών προτάσεων.

59 Βλ. απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 67.

60 Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2013, Bank Mellat κατά Συμβουλίου (T-496/10, EU:T:2013:39, σκέψη 42). Στο πλαίσιο της αναλύσεώς του, το εν λόγω δικαστήριο συνεκτίμησε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κατά Τουρκίας (ECLI:CE:ECHR:2007:1213JUD004099898, §§ 79 και 80).

61 Βλ. απόφαση της 4ης Ιουνίου 2014, Sedghi και Azizi κατά Συμβουλίου (T-66/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:347, σκέψη 69).

62 Βλ. απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 21.

63 Βλ. σημείο 13 των παρουσών προτάσεων.

91. Επομένως, ο πρώτος λόγος της πρώτης ομάδας λόγων αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί κατά το μέρος αυτό. Κατά συνέπεια, το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL είναι ανίσχυρο. Δεδομένου ότι η διενεργηθείσα το 2013 επανεγγραφή των 10 εταιριών στηρίχθηκε σε αυτό ακριβώς το κριτήριο, ο σχετικός κατάλογος πρέπει επίσης να ακυρωθεί.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως: προβαλλόμενη παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem καθώς και προσβολή του δικαιώματος των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή συνεπεία της θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013

92. Στις σκέψεις 79 έως 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα κριτήρια του 2013 συνάδουν με τις αρχές του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem, καθώς και ότι σέβονται το δικαίωμα των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή.

Πρώτο σκέλος – Επί της αρχής του δεδικασμένου

93. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αναγνώρισε ότι το Συμβούλιο, θεσπίζοντας τα κριτήρια του 2013, καταστρατήγησε την απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου. Το Γενικό Δικαστήριο φέρεται να παραβίασε κατά τον τρόπο αυτόν την αρχή του δεδικασμένου.

94. Η έννοια του δεδικασμένου μπορεί να γίνεται αντιληπτή με διαφορετικούς τρόπους στα διάφορα εθνικά νομικά πλαίσια. Εντούτοις, είναι σαφές ότι στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης η περιβολή μιας δικαστικής αποφάσεως με την ισχύ του δεδικασμένου συνεπάγεται την αδυναμία ασκήσεως προσφυγής, εφόσον η προσφυγή επί της οποίας εκδόθηκε η επίμαχη δικαστική απόφαση αφορούσε τους ίδιους διαδίκους, είχε το ίδιο αντικείμενο και στηριζόταν στην ίδια νομική βάση [64]. Το δεδικασμένο καλύπτει μόνο τα πραγματικά ή νομικά ζητήματα τα οποία *πράγματι* ή *κατά λογική αναγκαιότητα* επιλύθηκαν με τη δικαστική απόφαση [65].

95. Ωστόσο, το επιχείρημα των αναιρεσειουσών προφανώς εγείρει το ευρύτερο ζήτημα του αν το Συμβούλιο, ενεργώντας σε συμμόρφωση προς την εν λόγω δικαστική απόφαση, κινήθηκε εντός των ορίων της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει.

96. Η θέση του νομοθέτη της Ένωσης είναι δυνατόν να επηρεαστεί από προηγούμενη δικαστική απόφαση μόνο σε πολύ σπάνιες και ειδικές περιπτώσεις. Είναι προφανές ότι εν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

97. Σε ποιον βαθμό επηρέασε η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου τη δυνατότητα του Συμβουλίου να ενεργήσει βάσει των άρθρων 29 ΣΕΕ και 215 ΣΛΕΕ;

98. Δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, το θεσμικό όργανο το οποίο εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη μπορεί να υποχρεωθεί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη συμμόρφωση με την απόφαση περί ακυρώσεως. Κατά την εφαρμογή της εν λόγω δικαστικής αποφάσεως, το οικείο θεσμικό όργανο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς την επιλογή των μέτρων, εξυπακουομένου ότι τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με το *διατακτικό* της εν λόγω αποφάσεως και με το *σκεπτικό* που αποτελεί το αναγκαίο έρεισμά του, υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια *του ζητήματος που κρίθηκε* με το διατακτικό [66].

64 Απόφαση της 25ης Ιουνίου 2010, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής (T-66/01, EU:T:2010:255, σκέψεις 196 έως 198).

65 Διάταξη της 28ης Νοεμβρίου 1996, Lenz κατά Επιτροπής (C-277/95 P, EU:C:1996:456, σκέψη 50).

66 Απόφαση της 15ης Μαρτίου 2018, Deichmann (C-256/16, EU:C:2018:187, σκέψη 87, η υπογράμμιση δική μου).

99. Σε άλλες προτάσεις μου έχω επισημάνει ότι, μολονότι η ακύρωση παράνομης πράξεως συχνά συνεπάγεται την από το οικείο θεσμικό όργανο έκδοση νέας πράξεως, αυτός δεν είναι ο μοναδικός τρόπος συμμορφώσεως [67]. Ιδίως όταν η ακύρωση αρκεί αφ' εαυτής για την άρση της παρανομίας που διαπίστωσε το Δικαστήριο, ενδεχομένως το οικείο θεσμικό όργανο να μην οφείλει να αναλάβει περαιτέρω δράση. Τούτο ακριβώς συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση.

100. Σκοπός των κριτηρίων του 2013 ήταν, με βάση τη συνήθη έννοια των χρησιμοποιούμενων όρων, να προσαρμοστούν τα ισχύοντα γενικής εφαρμογής κριτήρια προκειμένου να καταστεί μελλοντικά δυνατή η θέσπιση ατομικών μέτρων, τα οποία θα αναπτύσσουν αποτελέσματα ex nunc [68]. Κατά συνέπεια, οι αναιρεσείουσες εσφαλμένα υποστηρίζουν ότι τα κριτήρια του 2013 και οι πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 αποσκοπούσαν, ή είχαν ως αποτέλεσμα, την εγγραφή των επωνυμιών τους στους καταλόγους των οντοτήτων που υπόκεινται σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων με αναδρομική (ex tunc) ισχύ.

101. Κατά πάγια νομολογία, θεσμικό όργανο του οποίου πράξη ακυρώθηκε μπορεί να υποχρεωθεί *να απόσχει από την έκδοση πανομοιότυπης πράξεως* [69]. Το οικείο θεσμικό όργανο πρέπει να μεριμνήσει ώστε η πράξη που θα αντικαταστήσει την ακυρωθείσα να μην εμφανίζει *τις πλημμέλειες* που εντοπίστηκαν με την ακυρωτική απόφαση [70]. Υποχρεούται επίσης να μεριμνήσει ώστε η νέα νομοθεσία που θα εκδοθεί μετά τη δικαστική απόφαση που ακυρώνει την προηγούμενη πράξη να *μην περιλαμβάνει διατάξεις που έχουν τις ίδιες συνέπειες* με τις διατάξεις που κρίθηκαν παράνομες [71].

102. Υπό ποια έννοια ήταν η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου οριστική; Με άλλα λόγια: σε τι ακριβώς έγκειται το «δεδικασμένο» της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου;

103. Στην απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το Συμβούλιο *δεν απέδειξε επαρκώς* ότι η IRISL, μεταφέροντας –τρεις φορές– στρατιωτικό υλικό κατά παράβαση της απαγορεύσεως που προβλέπεται στο σημείο 5 του ψηφίσματος 1747 (2007), παρέσχε στήριξη στη διάδοση των πυρηνικών όπλων, κατά την έννοια του άρθρου 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 2010/413 και του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 423/2007. Κατά συνέπεια, ακύρωσε την απόφαση 2010/413/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, καθόσον με αυτή συμπεριλήφθηκε η επωνυμία της IRISL στους καταλόγους προσώπων που υπόκεινται σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων [72].

104. Επομένως, η διαπιστωθείσα πλάνη περί το δίκαιο που είχε ως συνέπεια την ακύρωση των επίμαχων μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων στην εν λόγω υπόθεση συνίστατο σε μια διαδικαστική πλημμέλεια εκ μέρους του Συμβουλίου (εφόσον «δεν απέδειξε επαρκώς […]») και όχι σε κάποιο ουσιαστικό ελάττωμα. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση επισημαίνει –ορθώς, κατά τη γνώμη μου– ότι, με την απόφαση του 2013, το Γενικό Δικαστήριο «δεν αποφάνθηκε επί του κύρους των κριτηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 20, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 2010/413 και στο άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 267/2012, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως εκείνης» [73].

67 Βλ. τις προτάσεις μου επί της υποθέσεως Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, EU:C:2016:25, σημείο 70).

68 Το επιχείρημα αυτό εξετάζεται πιο διεξοδικά στο πλαίσιο της δεύτερης ομάδας λόγων αναιρέσεως, στα σημεία 117 έως 128 των παρουσών προτάσεων.

69 Απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013, Ayadi κατά Επιτροπής (C-183/12 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:369, σκέψη 18).

70 Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ. (C-310/97 P, EU:C:1999:407, σκέψεις 50 και 56).

71 Απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής (97/86, 99/86, 193/86 και 215/86, EU:C:1988:199, σκέψη 29). Οι εν λόγω συνέπειες μιας προηγηθείσας δικαστικής αποφάσεως που αναφέρονται στο σημείο αυτό φαίνεται να αποτελούν ειδικότερες εκφάνσεις της ευρύτερης αρχής του κράτους δικαίου, παρά αποτελέσματα της αρχής του δεδικασμένου, αυτής καθαυτήν.

72 Βλ. σημείο 18 των παρουσών προτάσεων.

73 Βλ. σκέψη 80 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. *Αν* το Γενικό Δικαστήριο *είχε* ακυρώσει τα κριτήρια, βεβαίως θα ήταν παράνομο να τα διατηρήσει το Συμβούλιο και, κατά μείζονα λόγο, να επανεγγράψει βάσει αυτών κάποιες οντότητες.

105. Φρονώ ότι τούτο ισχύει παρά το γεγονός ότι η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου ακύρωσε τα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που επιβλήθηκαν στις 10 εταιρίες «καθόσον δεν αποδείχθηκε βασίμως ότι η IRISL παρείχε στήριξη στη διάδοση των πυρηνικών όπλων» και μολονότι «οι λοιπές πέραν της IRISL προσφεύγουσες όντως [κατέχονταν ή ελέγχονταν] από την τελευταία ή [ενεργούσαν] για λογαριασμό της» [74] και, ως εκ τούτου, καταρχήν, ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κριτηρίου.

106. Επομένως, ούτε η αρχή του δεδικασμένου ούτε το άρθρο 266 ΣΛΕΕ εμπόδιζαν το Συμβούλιο να διατηρήσει σε ισχύ τα υφιστάμενα κριτήρια. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο διαθέτει ορισμένο περιθώριο χειρισμών κατά τον καθορισμό της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης, οι νομικές αρχές αυτές, κατά μείζονα λόγο, δεν μπορούσαν να του απαγορεύσουν να προσαρμόσει τα εν λόγω κριτήρια, όπως ορθώς επισημαίνει το Γενικό Δικαστήριο, με σκοπό την αποτελεσματικότερη επιδίωξη του σκοπού της ασκήσεως πιέσεως στο Ιράν, προκειμένου το εν λόγω κράτος να υποχρεωθεί να παύσει το πρόγραμμά του διαδόσεως πυρηνικών όπλων [75].

Δεύτερο σκέλος – Επί της αρχής ne bis in idem

107. Κατά το άρθρο 50 του Χάρτη, κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικασθεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με τον νόμο. Επομένως, η αρχή ne bis in idem απαγορεύει τόσο τη σωρευτική άσκηση διώξεων όσο και τη σωρευτική επιβολή κυρώσεων *ποινικού χαρακτήρα* κατά την έννοια του άρθρου αυτού για τις ίδιες πράξεις και κατά του ιδίου προσώπου [76]. Η εκτίμηση του αν οι διώξεις και οι κυρώσεις είναι ποινικού χαρακτήρα στηρίζεται σε τρία κριτήρια: i) τον νομικό χαρακτηρισμό της παραβάσεως κατά το εσωτερικό δίκαιο, ii) αυτή καθαυτήν τη φύση της παραβάσεως και iii) τη σοβαρότητα της κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί στον διαπράξαντα την παράβαση [77].

108. Δεν αντιλαμβάνομαι πώς η ως άνω αρχή μπορεί να εμποδίσει το Συμβούλιο να εφαρμόσει σε ορισμένες από τις αναιρεσείουσες τα τροποποιημένα κριτήρια για πρώτη φορά [78], ή σε άλλες τα ίδια γενικά κριτήρια για δεύτερη φορά.

109. Από τις διατάξεις τόσο του ψηφίσματος 1737 (2006) (ειδικότερα από τα σημεία 2 και 12 αυτού) όσο και της αποφάσεως 2010/413 του Συμβουλίου (ειδικότερα της αιτιολογικής της σκέψεως 9) προκύπτει αναμφιβόλως ότι τα περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν έχουν *προληπτικό χαρακτήρα* υπό την έννοια ότι αποσκοπούν στο να παρεμποδίσουν τον κίνδυνο διαδόσεως πυρηνικών όπλων εντός του εν λόγω κράτους [79].

74 Βλ. σκέψη 77 της αποφάσεως του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου.

75 Βλ. σκέψη 82 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Το ζήτημα αν το Συμβούλιο εμποδιζόταν από τις εν λόγω αρχές να επανεγγράψει τις επωνυμίες κάποιων εκ των αναιρεσειουσών βάσει των *ίδιων κριτηρίων* και των *ίδιων πραγματικών περιστατικών* με εκείνα που αποτέλεσαν τη βάση της εγγραφής του 2010 εξετάζεται στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως που προβάλλεται προς στήριξη της δεύτερης ομάδας λόγων αναιρέσεως (βλ. σημεία 195 επ. των παρουσών προτάσεων).

76 Βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 34).

77 Βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Bonda (C-489/10, EU:C:2012:319, σκέψη 37).

78 Το 2013, η IRISL εγγράφηκε βάσει του νέου κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η Irano Misr Shipping Co. και η Rahbaran Omid Darya Ship Management Co. εγγράφηκαν βάσει του νέου κριτηρίου περί παροχής βασικών υπηρεσιών στην IRISL. Στην περίπτωση των τελευταίων αναιρεσειουσών, έγινε επίκληση του εν λόγω νέου κριτηρίου παράλληλα με το «παλαιό» κριτήριο της ενέργειας για λογαριασμό της IRISL. Η εγγραφή των υπόλοιπων αναιρεσειουσών στηρίχθηκε σε παρόμοια, κατ' ουσίαν, κριτήρια το 2010 και το 2013.

79 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Afrasiabi κ.λπ. (C-72/11, EU:C:2011:874, σκέψη 44).

110. Επομένως, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα δεν αποσκοπούν στην *ποινικοποίηση* οποιουδήποτε παραπτώματος στο οποίο ενδέχεται να έχουν εμπλακεί τα οικεία πρόσωπα[80]. Στον βαθμό που τα περιουσιακά στοιχεία των προσώπων και οντοτήτων σε βάρος των οποίων επιβάλλονται περιοριστικά μέτρα βάσει των κριτηρίων του 2013 δεν υπόκεινται σε κατάσχεση λόγω του ότι αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, αλλά σε δέσμευση ως συντηρητικό μέτρο, τα μέτρα αυτά δεν συνιστούν ποινική κύρωση. Ομοίως, η επιβολή των εν λόγω μέτρων δεν συνεπάγεται ότι απαγγέλλεται κατηγορία ποινικής φύσεως στα εμπλεκόμενα πρόσωπα και οντότητες[81].

111. Η απόφαση του Συμβουλίου δυνάμει της οποίας επιβάλλονται σε πρόσωπο ή οντότητα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων δεν αποτελεί διαπίστωση ότι έχει διαπραχθεί ποινικό αδίκημα, αλλά λαμβάνεται στο πλαίσιο και για τους σκοπούς μιας διοικητικής διαδικασίας με *προληπτική λειτουργία*, και συγκεκριμένα προκειμένου να εμποδιστούν τα οικεία πρόσωπα ή οντότητες να τελέσουν ορισμένες πράξεις οι οποίες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο θεωρούνται παράνομες. Μοναδικός σκοπός της εν λόγω διαδικασίας είναι να διευκολυνθεί το Συμβούλιο να ασκήσει πίεση στο Ιράν ώστε να εμποδιστεί ή να επιβραδυνθεί η υλοποίηση του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων του εν λόγω κράτους με αποτελεσματικό τρόπο[82].

112. Κατά συνέπεια, τα εν λόγω μέτρα δεν είναι ποινικής φύσεως. Επομένως, δεν συντρέχει καμία από τις αναφερόμενες στο σημείο 107 των παρουσών προτάσεων προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, η αρχή ne bis in idem δεν έχει εφαρμογή στο πλαίσιο περιοριστικών μέτρων τα οποία λαμβάνει το Συμβούλιο βάσει των εξουσιών που του έχουν αναθέσει τα άρθρα 29 ΣΕΕ και 215 ΣΛΕΕ, όπως είναι τα επίμαχα στην υπό κρίση υπόθεση κριτήρια του 2013.

113. Ως εκ τούτου, ιδίως, η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία ακυρώθηκαν μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που είχαν προηγουμένως επιβληθεί στις αναιρεσείουσες δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «[αθώωση] με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου» κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, το δε σχετικό επιχείρημα των αναιρεσειουσών πρέπει να απορριφθεί.

Τρίτο σκέλος – Επί των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

114. Οι αναιρεσείουσες κατ' ουσίαν υποστηρίζουν ότι, εφόσον με την απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου ακυρώθηκαν οι προηγούμενες εγγραφές τους, οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επέβαλλαν στο Συμβούλιο να μην αναλάβει περαιτέρω δράση εναντίον τους.

115. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ορθώς ότι, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ασφάλειας δικαίου έχει την έννοια ότι η νομοθεσία της Ένωσης πρέπει να είναι σαφής και η εφαρμογή της να είναι προβλέψιμη για κάθε πρόσωπο που ζητεί έννομη προστασία[83].

80 Το Δικαστήριο επισήμανε, ιδίως, ότι οι διάφορες διατάξεις των πράξεων που προβλέπουν τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν είναι διατυπωμένες γενικόλογα χωρίς να αναφέρονται σε *συμπεριφορές που προηγήθηκαν της αποφάσεως* περί δεσμεύσεως των περιουσιακών στοιχείων (βλ., συναφώς, απόφαση Kala Naft, σκέψη 85).

81 Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2009, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου (T-390/08, EU:T:2009:401, σκέψη 111).

82 Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2009, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου (T-390/08, EU:T:2009:401, σκέψη 68), η οποία αναφέρεται από τον γενικό εισαγγελέα Y. Bot στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Συμβούλιο κατά Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:470, σημείο 106).

83 Βλ. σημείο 192 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όπου το Γενικό Δικαστήριο παραπέμπει στη σκέψη 77 της αποφάσεως της 14ης Οκτωβρίου 2010, Nuova Agricast και Cofra κατά Επιτροπής (C-67/09 P, EU:C:2010:607).

116. Οι αναιρεσείουσες δεν προσδιορίζουν συγκεκριμένη πτυχή των κριτηρίων που να παρουσιάζει έλλειψη ακρίβειας ή ασάφεια. Επίσης, δεν προσδιορίζουν συγκεκριμένο τμήμα της αποφάσεως του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου που θα μπορούσε να θεμελιώσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά την απαγόρευση αναλήψεως περαιτέρω δράσεως από το Συμβούλιο, βάσει νομίμων κριτηρίων και διαδικασίας καθώς και κατάλληλων αποδεικτικών στοιχείων, η οποία θα μπορούσε να καταλήξει στην επανεγγραφή των επωνυμιών τους. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο.

117. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν επίσης ότι το Συμβούλιο δεν μπορούσε νομίμως να στηριχθεί σε κριτήρια που αφορούν συμπεριφορές που έλαβαν χώρα κατά το παρελθόν ή περιστάσεις προγενέστερες της θεσπίσεως των εν λόγω κριτηρίων ή ακόμα και άγνωστες κατά το χρονικό εκείνο σημείο στο Συμβούλιο. Οι αναιρεσείουσες δεν διευκρινίζουν τη νομική αρχή ή τη διάταξη της Συνθήκης στην οποία στηρίζονται συναφώς, αλλά φρονούν ότι οι σχετικές ενέργειες του Συμβουλίου όντως προσέδωσαν στα εν λόγω κριτήρια «αναδρομική» ισχύ.

118. Πρώτον, τα περιοριστικά μέτρα έχουν προληπτικό χαρακτήρα. Εντός των ορίων της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, το Συμβούλιο, ενεργώντας υπό την ιδιότητα του νομοθέτη της Ένωσης, μπορεί να θεσπίζει κριτήρια για την εφαρμογή διαφόρων ειδών περιοριστικών μέτρων. Ο χαρακτήρας και το περιεχόμενο των εν λόγω κριτηρίων εξαρτώνται από τους επιδιωκόμενους σκοπούς.

119. Εγγενές στοιχείο των μέτρων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με το πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων του Ιράν είναι ότι τα εν λόγω μέτρα συνιστούν *απάντηση*, βάσει ορισμένων γενικών ή ειδικών γνώσεων, σε μια κατάσταση που επικρατεί στο εν λόγω κράτος. Επομένως, αν, επί παραδείγματι, το Συμβούλιο εκτιμήσει ότι οι παραβάσεις των διατάξεων των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας λειτουργούν υπέρ της υλοποιήσεως του εν λόγω προγράμματος ή είναι πιθανό να λειτουργήσουν κατά τον τρόπο αυτό στο μέλλον, δικαιολογημένα μπορεί να θεσπίσει ένα κριτήριο που έχει σχέση με τις εν λόγω παραβάσεις. Τα περιοριστικά μέτρα που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του κινδύνου της διεθνούς τρομοκρατίας αποτελούν ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα του ίδιου φαινομένου[84]. Από την ίδια τη φύση τους, τα μέτρα αυτά βασίζονται σε εθνικές αποφάσεις που αφορούν παρελθούσες συμπεριφορές προσώπων ή ομάδων, οι οποίες δημιουργούν τον εν λόγω κίνδυνο[85].

120. Δεύτερον, από τα ανωτέρω προκύπτει αβίαστα ότι τα εν λόγω κριτήρια *αφορούν το μέλλον*. Έχουν σχεδιαστεί ως κατάλληλα για εφαρμογή σε μελλοντικές συμπεριφορές ή καταστάσεις.

121. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο δύναται να επιλέξει τη θέσπιση κριτηρίων που αφορούν γενικώς κατηγορίες γεγονότων που έλαβαν χώρα πριν από τη θέσπιση των εν λόγω κριτηρίων. Ωστόσο, το Συμβούλιο ενδέχεται να λάβει γνώση των γεγονότων που αφορούν μια ατομική εγγραφή μόνο μετά τη θέσπιση των κριτηρίων αυτών. Προφανώς, κατά τον καθορισμό των κριτηρίων του, το Συμβούλιο μπορεί να επιθυμεί να ανατρέξει στα γεγονότα και στις περιστάσεις που προκάλεσαν τη θέσπιση των εν λόγω κριτηρίων, λόγω των αποδεδειγμένων κινδύνων που συνεπάγονταν κατά τον χρόνο εκείνο.

122. Το επιχείρημα των αναιρεσειουσών οδηγεί στο παράδοξο συμπέρασμα ότι το Συμβούλιο θα όφειλε να χορηγεί ανεπιφύλακτη ασυλία σε πρόσωπα και οντότητες, τα οποία, βάσει των επιδιωκόμενων από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπών, *ήταν γνωστό ότι προκαλούν αποδεδειγμένους κινδύνους* ή πράγματι *προκάλεσαν τέτοιους κινδύνους*, μολονότι οι κίνδυνοι αυτοί δεν ήταν γνωστοί

84 Τα εν λόγω μέτρα επιβλήθηκαν βάσει της κοινής θέσεως 2001/931/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2001, για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ 2001, L 344, σ. 93), όπως τροποποιήθηκε.

85 Βλ., συναφώς, τις προτάσεις μου στην υπόθεση Συμβούλιο κατά LTTE (C-599/14 P, EU:C:2016:723, σημεία 77 επ. και ιδίως σημείο 79).

κατά τον χρόνο θεσπίσεως των κριτηρίων εγγραφής. Η μόνη δυνατότητα που απομένει στον νομοθέτη της Ένωσης θα ήταν να στραφεί κατά προσώπων ή οντοτήτων, τα οποία, σύμφωνα με τους θεμιτούς αυτούς σκοπούς, *δεν ήταν γνωστό* ότι προκαλούν τέτοιους κινδύνους ή τα οποία *δεν προκάλεσαν στο παρελθόν τέτοιους κινδύνους* όταν θεσπίστηκαν τα κριτήρια εγγραφής.

123. Επομένως, βάσει του επιχειρήματος των αναιρεσειουσών, το Συμβούλιο θα όφειλε (επί παραδείγματι) να αποδείξει ότι μια δεδομένη οντότητα παρείχε ενεργά στήριξη στη διάδοση πυρηνικών όπλων μετά τη διαμόρφωση του οικείου κριτηρίου· ή να αποδείξει ότι μια δεδομένη οντότητα συστάθηκε, αποκτήθηκε ή άρχισε πράγματι να τελεί υπό τον έλεγχο οντότητας που υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα μόνο μετά από το χρονικό αυτό σημείο.

124. Στο πρώτο παράδειγμα, το Συμβούλιο θα μπορούσε να «ενεργοποιήσει» το σχετικό κριτήριο μόνον αν είχε τη δυνατότητα να αποδείξει ότι τα περιοριστικά μέτρα δεν απέτρεψαν τον κίνδυνο, την επέλευση του οποίου αποσκοπούσαν να αποκλείσουν. Στο δεύτερο παράδειγμα, το Συμβούλιο θα εκαλείτο να αντιμετωπίσει ζητήματα αποδείξεως, η επίλυση των οποίων, δεδομένης της συστηματικής αρνήσεως των ιρανικών αρχών να συνεργαστούν με τη διεθνή κοινότητα, στις περισσότερες των περιπτώσεων θα εμφάνιζε ανυπέρβλητες δυσχέρειες στην πράξη.

125. Είναι προφανές ότι τα ανωτέρω θα στερούσαν τα περιοριστικά μέτρα από την αποτελεσματικότητά τους και θα καθιστούσαν, στην πράξη, άνευ περιεχομένου τις αρμοδιότητες που οι συντάκτες των Συνθηκών ανέθεσαν με τα άρθρα 29 ΣΕΕ και 215 ΣΛΕΕ στην Ένωση.

126. Από καμία διάταξη της Συνθήκης ή γενική αρχή της Ένωσης δεν συνάγεται –πολλώ δε μάλλον δεν απαιτείται– η επιβολή ενός τόσο δραστικού περιορισμού στην αρμοδιότητα που απονέμουν στο Συμβούλιο οι εν λόγω διατάξεις.

127. Έχω ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα περιοριστικά μέτρα δεν συνεπάγονται ποινική κύρωση ούτε έχουν άλλη ποινική χροιά[86]. Επομένως η γενική αρχή nulla poena sine lege δεν έχει εφαρμογή στο παρόν πλαίσιο[87]. Το ίδιο ισχύει και για την αρχή της μη αναδρομικότητας του ποινικού νόμου[88].

128. Επομένως, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε το επιχείρημα των αναιρεσειουσών υπό το πρίσμα των δύο αρχών αυτών, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο απορρίπτοντας το εν λόγω επιχείρημα με τις σκέψεις 88 και 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

129. Επίσης, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς υπενθύμισε ότι την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δικαιούται να επικαλεστεί κάθε ιδιώτης στον οποίο ένα θεσμικό όργανο της Ένωσης έχει δημιουργήσει, παρέχοντάς του συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις, βάσιμες προσδοκίες. Εντούτοις, όταν ένας συνετός και ενημερωμένος επιχειρηματίας είναι σε θέση να προβλέψει τη λήψη μέτρου της Ένωσης ικανού να βλάψει τα συμφέροντά του, δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή αυτή μετά τη λήψη του εν λόγω μέτρου[89].

130. Εξάλλου, ούτε το γεγονός ότι, στην απόφαση του 2013, το Γενικό Δικαστήριο διατήρησε τα αποτελέσματα των ακυρωθεισών πράξεων μέχρι την ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας ασκήσεως αναιρέσεως, ούτε το γεγονός ότι το Συμβούλιο αποφάσισε να μην αξιοποιήσει το δικαίωμά του ασκήσεως αναιρέσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τη βάσιμη

86 Βλ. σημεία 110 έως 112 των παρουσών προτάσεων.

87 Η εν λόγω αρχή, η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, αποτελεί ειδική έκφανση της αρχής της ασφάλειας δικαίου στο πλαίσιο της εφαρμογής ποινικών κυρώσεων.

88 Η εν λόγω αρχή αποτελεί συμπλήρωμα της αρχής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 του Χάρτη, ότι τα ποινικά αδικήματα και οι ποινές πρέπει να προβλέπονται με νόμο.

89 Βλ. σκέψη 191 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με παραπομπή στην απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Kahla Thüringen και Επιτροπής (C-537/08 P, EU:C:2010:769, σκέψη 63).

προσδοκία ότι το Συμβούλιο δεν θα πραγματοποιούσε προσαρμογή των γενικών κριτηρίων ή δεν θα ενέγραφε εκ νέου τις επωνυμίες των αναιρεσειουσών στους καταλόγους των προσώπων που υπόκεινται σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων (βάσει είτε των υφιστάμενων είτε των τροποποιημένων κριτηρίων).

131. Τούτο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ρητώς, στη σκέψη 64 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το Συμβούλιο είχε τη δυνατότητα, με την ιδιότητά του ως νομοθετικό όργανο, να διευρύνει τις κατηγορίες περιπτώσεων στις οποίες μπορούσαν να ληφθούν περιοριστικά μέτρα.

132. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απορρίπτοντας το επιχείρημα των αναιρεσειουσών περί δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Τέταρτο σκέλος – Επί του δικαιώματος σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή

133. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να κρίνει ότι το Συμβούλιο εμποδιζόταν να επανεγγράψει τις επωνυμίες τους στον κατάλογο ελλείψει νέων πραγματικών περιστατικών ή νέων αντικειμενικώς τεκμηριωμένων λόγων. Η παράλειψη του Γενικού Δικαστηρίου να καταλήξει στην εν λόγω κρίση αποτελεί προσβολή του δικαιώματός τους σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή κατά το άρθρο 47 του Χάρτη.

134. Πρώτον, το επιχείρημα αυτό δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και προβάλλεται για πρώτη φορά με την αίτηση αναιρέσεως. Το Γενικό Δικαστήριο όντως μνημόνευσε την εν λόγω αρχή στη σκέψη 172 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως: ωστόσο έκανε την μνεία αυτή προκειμένου να απαντήσει στον λόγο ακυρώσεως που αφορούσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα που προβάλλουν εν προκειμένω οι αναιρεσείουσες αποτελεί νέο λόγο, κατά το άρθρο 170, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η προβολή του οποίου είναι απαράδεκτη κατά το στάδιο της αναιρετικής δίκης[90].

135. Δεύτερον, το επιχείρημα αυτό, μολονότι εντάσσεται στο πλαίσιο της ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας, εντούτοις στηρίζεται στις περιστάσεις που αφορούν τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013. Δεν αντιλαμβάνομαι κατά ποιο τρόπο οι εν λόγω περιστάσεις, οι οποίες είναι μεταγενέστερες της θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013, μπορούν να θίξουν τη νομιμότητα των εν λόγω μέτρων. Επομένως, το εν λόγω επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελές.

136. Τέλος, κάνω την προφανή επισήμανση ότι οι αναιρεσείουσες και είχαν τη δυνατότητα να προσβάλουν την προηγούμενη εγγραφή τους, αλλά και αξιοποίησαν τη δυνατότητα αυτή επιτυχώς. Η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου ακύρωσε τα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που επιβλήθηκαν το 2010 από το Συμβούλιο με ισχύ από τις 27 Νοεμβρίου 2013, καταργώντας αναδρομικά τα μέτρα αυτά από την έννομη τάξη της Ένωσης. Αν οι αναιρεσείουσες το επιθυμούσαν, θα μπορούσαν να έχουν αξιοποιήσει την εν λόγω ακύρωση ως βάση αγωγής αποζημιώσεως για την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

137. Το γεγονός ότι το Συμβούλιο αποφάσισε να πραγματοποιήσει προσαρμογή των κριτηρίων εγγραφής και εν συνεχεία εφάρμοσε τα τροποποιημένα κριτήρια στις αναιρεσείουσες δεν επηρεάζει αναδρομικά την κατάστασή τους. Επομένως, δεν θίγει ούτε το όφελος που αποκόμισαν οι αναιρεσείουσες από την ακύρωση ούτε το δικαίωμά τους σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή.

90 Βλ. επίσης, επί παραδείγματι, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία και API κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά API (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψεις 125 και 126).

138. Οι αναιρεσείουσες εξακολουθούν να μπορούν να επικαλεστούν λυσιτελώς στο μέλλον το δικαίωμα σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή. Αν η παρούσα αίτηση αναιρέσεως ευδοκιμήσει, θα επανέλθουν στην αρχική τους κατάσταση και θα είναι σε θέση, εφόσον το επιθυμούν, να επιδιώξουν την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζουν ότι έχουν υποστεί από τα ακυρωθέντα μέτρα.

139. Στο πλαίσιο αυτό, το επιχείρημα των αναιρεσειουσών περί φερόμενων ως «απίθανων» προοπτικών επιδικάσεως ικανοποιητικής αποζημιώσεως δεν ευσταθεί. Κατά πάγια νομολογία, η αγωγή αποζημιώσεως παρέχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αλλά δεν εντάσσεται στο σύστημα του ακυρωτικού ελέγχου. Το γεγονός ότι μια τέτοια αγωγή ενδέχεται να μην ευδοκιμήσει, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ακύρωση παράνομων περιοριστικών μέτρων δύναται αυτή καθαυτήν να αποτελέσει μορφή ικανοποιήσεως για την προκληθείσα ηθική βλάβη [91] δεν σημαίνει ότι ο ενδιαφερόμενος έχει στερηθεί αποτελεσματικής ένδικης προστασίας [92].

140. Τέλος, είναι πιθανό η πραγματική αιτία της δυσαρέσκειας των αναιρεσειουσών να έγκειται στο ότι –παρά την ακυρωτική απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου– εξακολούθησαν να υπόκεινται σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων αδιαλείπτως από το 2010. Ωστόσο, το γεγονός αυτό αποτελεί συνέπεια του *συνδυασμού* των δύο δεσμών περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν από το Συμβούλιο (των επίμαχων στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου και των επίμαχων εν προκειμένω) και της επιλογής του Γενικού Δικαστηρίου να διατηρήσει, με την απόφαση του 2013, τα αποτελέσματα των ακυρωθέντων μέτρων στηριζόμενο στο άρθρο 264, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ [93].

141. Χωρίς την τελευταία αυτή επιλογή, η ισχύς των ακυρωθέντων μέτρων θα είχε λήξει την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επί της εν λόγω υποθέσεως (στις 16 Σεπτεμβρίου 2013). Επομένως, το γεγονός ότι οι αναιρεσείουσες υποβλήθηκαν σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων αδιαλείπτως *δεν* οφείλεται στα κριτήρια του 2013. Επισημαίνεται ότι οι αναιρεσείουσες ουδέποτε επιδίωξαν να προσβάλουν τη νομιμότητα της πτυχής αυτής της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου. Φρονώ ότι το γεγονός αυτό ανατρέπει το επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι το Συμβούλιο προσέβαλε το δικαίωμά τους σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή.

Συμπέρασμα όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως

142. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως να απορριφθεί εν μέρει ως αβάσιμος και εν μέρει ως απαράδεκτος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως: προβαλλόμενη κατάχρηση εξουσίας συνεπεία της θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013

143. Στις σκέψεις 91 έως 95 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι με τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 το Συμβούλιο δεν ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.

144. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο δεν είχε πραγματικό λόγο για την τροποποίηση των κριτηρίων πέρα από την προσωπική στοχοποίησή τους. Οι αναιρεσείουσες αμφισβητούν ιδίως τη διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η εκ νέου θέσπιση του κριτηρίου περί συνδέσμου με την IRISL αμέσως μετά την απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκε ότι δεν υπήρχε λόγος για την εγγραφή της IRISL, ήταν σύμφωνη με τους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ.

91 Βλ., συναφώς, απόφαση της 30ής Μαΐου 2017, Safa Nicu Sepahan κατά Συμβουλίου (C-45/15 P, EU:C:2017:402, σκέψη 49).

92 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, Reynolds Tobacco κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-131/03 P, EU:C:2006:541, σκέψεις 82 έως 84).

93 Βλ. σκέψεις 80 έως 83 της αποφάσεως του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου.

145. Όπως έχει κριθεί επανειλημμένως από το Δικαστήριο, μια πράξη εκδίδεται κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, λυσιτελείς και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι έχει ως αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, καθοριστικό σκοπό την επίτευξη αποτελέσματος διαφορετικού από εκείνο το οποίο δηλώνεται ότι επιδιώκει ή την αποφυγή τηρήσεως διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά στη Συνθήκη για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιστάσεων [94].

146. Στην υπό κρίση υπόθεση, είναι σαφές ότι με τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 το Συμβούλιο επιδίωξε να *διευρύνει* τα προϋφιστάμενα κριτήρια εγγραφής προκειμένου να *συμπεριληφθούν πρόσθετες κατηγορίες* προσώπων ή οντοτήτων στο πλαίσιο της υλοποιήσεως του ευρύτερου σκοπού να ασκηθεί πίεση στο Ιράν, ώστε αυτό να εξαναγκαστεί να παύσει τις δραστηριότητες στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας οι οποίες ενέχουν κίνδυνο διαδόσεως πυρηνικών όπλων, καθώς και τις δραστηριότητες αναπτύξεως φορέων πυρηνικών όπλων. Ο σκοπός αυτός συνάδει πλήρως προς τους ευρύτερους σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ όσον αφορά τις σχέσεις της Ένωσης με τον υπόλοιπο κόσμο και την ΚΕΠΠΑ [95].

147. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το Συμβούλιο διαμόρφωσε κριτήρια γενικού περιεχομένου, προκειμένου να είναι δυνατή η εφαρμογή τους επί ορισμένης ομάδας οντοτήτων με σκοπό την αποτελεσματικότερη υλοποίηση των εν λόγω σκοπών, δεν είναι αφ' εαυτού παράνομο.

148. Οι αναιρεσείουσες δεν προσκόμισαν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο αποκλειστικός ή τουλάχιστον ο κύριος σκοπός που επιδίωξε το Συμβούλιο με τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 δεν ήταν ο προαναφερόμενος.

149. Το κατά πόσον το Συμβούλιο παρέσχε επαρκή αιτιολογία για τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 και το κατά πόσον τα κριτήρια αυτά είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού αποτελούν χωριστά ζητήματα που δεν αφορούν τα συμπεράσματά μου όσον αφορά την προβαλλόμενη κατάχρηση εξουσίας [96].

150. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι το Συμβούλιο δεν ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.

Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως: προβαλλόμενη προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών στο πλαίσιο της θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013

151. Στις σκέψεις 96 έως 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών με τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 από το Συμβούλιο.

152. Οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, εφόσον το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL κατονόμαζε ρητώς την IRISL και ως εκ τούτου αποτελούσε κριτήριο ad hominem που αφορούσε ευθέως την τελευταία, το Συμβούλιο υπείχε υποχρέωση να την ενημερώσει σχετικά με τις τροποποιήσεις που σκόπευε να πραγματοποιήσει. Το Γενικό Δικαστήριο, μην προβαίνοντας στη διαπίστωση αυτή, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

153. Το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο α', του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σε προηγούμενη ακρόαση πριν να ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του. Ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι η εν λόγω διάταξη δεν αφορά παρά μόνον ατομικά μέτρα.

94 Απόφαση της 15ης Μαΐου 2008, Ισπανία κατά Συμβουλίου (C-442/04, EU:C:2008:276, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

95 Βλ. σημεία 67 και 68 των παρουσών προτάσεων.

96 Τα ζητήματα αυτά εξετάσθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης ομάδας λόγων αναιρέσεως (βλ. σημεία 72 επ.).

154. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η σχετική με το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως νομολογία δεν μπορεί να ισχύσει στο πλαίσιο νομοθετικής διαδικασίας που καταλήγει στη θέσπιση γενικών κανονιστικών μέτρων, τα οποία προϋποθέτουν επιλογή οικονομικής πολιτικής και εφαρμόζονται επί όλων των εμπλεκόμενων φορέων [97]. Ωστόσο, στην περίπτωση πράξεων γενικού περιεχομένου με τις οποίες επιβάλλονται μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ (οι οποίες επομένως αποτελούν πράξεις διττού χαρακτήρα, με την έννοια ότι ενώ είναι γενικού περιεχομένου, ταυτόχρονα αφορούν άμεσα και ατομικά τα πρόσωπα που υπόκεινται στα εν λόγω μέτρα) [98], το Δικαστήριο έκρινε ότι το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως προσώπου το οποίο αφορούν τα εν λόγω μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων εφαρμόζεται πλήρως, με την έννοια ότι πρέπει να παρέχεται στο πρόσωπο αυτό η ευκαιρία να εκθέσει πραγματικά τις απόψεις του επί των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν εναντίον του [99].

155. Δεν αμφισβητείται ότι το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL δεν αφορά τις 10 εταιρίες ατομικά. Τα κριτήρια του 2013 αποτελούν πράξεις γενικής ισχύος, εφαρμοζόμενες σε κατηγορίες προσώπων και οντοτήτων που προσδιορίζονται με αντικειμενικούς και αφηρημένους όρους, γεγονός που δεν αμφισβητείται από τις αναιρεσείουσες.

156. Μολονότι η IRISL κατονομάζεται ρητά στα επίμαχα μέτρα, εντούτοις δεν έχω πεισθεί ότι μπορεί να αποδείξει ότι τα μέτρα αυτά την αφορούν άμεσα και ατομικά, αν μη τι άλλο διότι η IRISL δεν προβάλλει κάποιο συγκεκριμένο επιχείρημα από το οποίο να προκύπτει με ποιον τρόπο αυτή θίγεται από τα εν λόγω μέτρα.

157. Ακόμη και αν η IRISL κατόρθωνε να αποδείξει τον ως άνω ισχυρισμό, και πάλι αυτό δεν θα την ωφελούσε, διότι τότε η προταθείσα από αυτήν ένταση ελλείψεως νομιμότητας θα έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη απόπειρα καταστρατηγήσεως των προθεσμιών που τάσσονται με το άρθρο 263, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ [100].

158. Αν το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει την τελευταία αυτή δυνατότητα, η παράλειψη αυτή δεν επηρεάζει την κρίση επί της υποθέσεως και, ως εκ τούτου, δεν συνεπάγεται την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως ως απαράδεκτο ή, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμο.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως: προβαλλόμενη δυσανάλογη επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα των αναιρεσειουσών συνεπεία της θεσπίσεως των κριτηρίων του 2013

159. Στις σκέψεις 100 έως 105 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα κριτήρια του 2013 δεν αποτελούσαν δυσανάλογη επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα των αναιρεσειουσών.

97 Απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 1999, Atlanta κατά Ευρωπαϊκής Κοινότητας (C-104/97 P, EU:C:1999:498, σκέψεις 34 έως 38).

98 Βλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2013, Gbagbo κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-478/11 P έως C-482/11 P, EU:C:2013:258, σκέψη 56).

99 Βλ. συναφώς, απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 336).

100 Βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Απριλίου 2015, TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, σκέψη 18). Κατά πάγια νομολογία το άρθρο 277 ΣΛΕΕ εκφράζει γενική αρχή διασφαλίζουσα σε κάθε διάδικο το δικαίωμα να αμφισβητήσει παρεμπιπτόντως, προκειμένου να επιτύχει την ακύρωση αποφάσεως που απευθύνεται σε αυτόν, το κύρος κανονιστικών πράξεων που αποτελούν τη νομική βάση της προσβαλλομένης αποφάσεως, αν ο εν λόγω διάδικος *δεν είχε το δικαίωμα* να ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 263, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, ευθεία προσφυγή κατά των πράξεων αυτών [απόφαση της 6ης Μαρτίου 1979, Simmenthal κατά Επιτροπής (92/78, EU:C:1979:53, σκέψη 39)]. Εφόσον η IRISL άσκησε προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στις 7 Φεβρουαρίου 2014, ήτοι, τρεις μήνες και 26 ημέρες μετά τη δημοσίευση των κριτηρίων του 2013 στην Επίσημη Εφημερίδα, η προθεσμία για την προσβολή των εν λόγω κριτηρίων με την προσφυγή αυτή είχε ήδη εκπνεύσει.

160. Οι αναιρεσείουσες προφανώς υποστηρίζουν ότι τα κριτήρια του 2013, στο μέτρο που δεν προϋποθέτουν την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των προς εγγραφή προσώπων και της διαδόσεως των πυρηνικών όπλων, είναι δυσανάλογα. Εφόσον τα εν λόγω κριτήρια προκάλεσαν σοβαρή βλάβη στη φήμη και στην επαγγελματική δραστηριότητα των αναιρεσειουσών, αποτέλεσαν δυσανάλογο περιορισμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

161. Στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων, το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη προβλέπει περιορισμούς στην άσκηση των δικαιωμάτων που αυτός κατοχυρώνει, εφόσον ο σχετικός περιορισμός σέβεται το ουσιώδες περιεχόμενο του οικείου θεμελιώδους δικαιώματος και εφόσον, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, ο περιορισμός αυτός είναι αναγκαίος και εξυπηρετεί όντως σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση [101].

162. Στην υπό κρίση υπόθεση, οι αναιρεσείουσες δεν έχουν προσδιορίσει με ακρίβεια τα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία επικαλούνται ούτε έχουν διευκρινίσει κατά ποιον τρόπο έχουν επιβληθεί περιορισμοί στα εν λόγω δικαιώματα ή έχει σημειωθεί προσβολή τους.

163. Ο μοναδικός αρκούντως συγκεκριμένος ισχυρισμός είναι κατά τα φαινόμενα εκείνος με τον οποίο οι αναιρεσείουσες βάλλουν ειδικώς κατά των διαπιστώσεων του Γενικού Δικαστηρίου ότι τα επίμαχα κριτήρια διαφοροποιούνται από το κριτήριο σχετικά με την παροχή στηρίξεως στο πρόγραμμα διαδόσεως των πυρηνικών όπλων και, κατά συνέπεια, δεν επιβάλλουν στο Συμβούλιο την υποχρέωση να αποδείξει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ των δραστηριοτήτων του προσώπου ή της οντότητας που υπόκειται στα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων, αφενός, και της διαδόσεως πυρηνικών όπλων, αφετέρου [102].

164. Έχω ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, καταρχήν, δεν είναι προδήλως ακατάλληλη η θέσπιση από το Συμβούλιο κριτηρίων που στηρίζονται σε αντικειμενικές περιστάσεις ή γεγονότα και όχι στην ατομική συμπεριφορά των προσώπων και των οντοτήτων τα οποία αφορούν τα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων [103].

165. Αν το Δικαστήριο συνταχθεί με την άποψή μου ότι τα ως άνω κριτήρια είναι κατάλληλα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, τότε ουδόλως προκύπτει από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο ότι τα κριτήρια αυτά μπορούν να θίξουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των αναιρεσειουσών κατά τρόπο δυσανάλογο.

166. Ακριβώς επειδή τα κριτήρια του 2013 *δεν* προϋποθέτουν άμεση ή έμμεση προσωπική εμπλοκή των αναιρεσειουσών στη διάδοση πυρηνικών όπλων, δεν είναι πιθανή η προσωπική σύνδεσή τους με συμπεριφορά που θέτει σε κίνδυνο τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Κατά συνέπεια, η όποια δυσπιστία έναντι των αναιρεσειουσών και, κατ' επέκταση, η προσβολή της φήμης τους είναι κατά πάσα πιθανότητα μικρότερη από αυτή που προκαλείται στην περίπτωση προσώπων ή οντοτήτων που έχει διαπιστωθεί με βεβαιότητα ότι υποστηρίζουν το εν λόγω πρόγραμμα. Εφόσον το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει καταρχήν ότι η προσβολή της φήμης και οι περιορισμοί στην ελευθερία ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας καθώς και στο δικαίωμα ιδιοκτησίας που συνεπάγονται για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και οντότητες τα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων δεν έχουν δυσανάλογο χαρακτήρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, το επιχείρημα των αναιρεσειουσών πρέπει να απορριφθεί [104].

101 Βλ., συναφώς, απόφαση Kala Naft, σκέψη 69.

102 Βλ. σκέψεις 101 και 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

103 Για γενικές σκέψεις στο πλαίσιο αυτό, βλ. σημεία 71 επ. των παρουσών προτάσεων. Στο σημείο 78 των παρουσών προτάσεων το εν λόγω ζήτημα εξετάζεται ειδικότερα σε σχέση με το πρώτο κριτήριο, στα δε σημεία 82 και 83 σε σχέση με το δεύτερο.

104 Βλ., όσον αφορά τη φήμη, απόφαση της 7ης Απριλίου 2016, Central Bank of Iran κατά Συμβουλίου (C-266/15 P, EU:C:2016:208, σκέψεις 53 και 54· και σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα, απόφαση της 12ης Μαΐου 2016, Bank of Industry and Mine κατά Συμβουλίου (C-358/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:338, σκέψεις 55 έως 57).

167. Κατά τα λοιπά, φρονώ ότι το επιχείρημα των αναιρεσειουσών δεν παρουσιάζει το απαιτούμενο από τη νομολογία επίπεδο επαρκούς σαφήνειας και αιτιολογήσεως[105].

168. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως ως απαράδεκτο ή εν πάση περιπτώσει ως αβάσιμο.

Συμπέρασμα όσον αφορά την πρώτη ομάδα λόγων αναιρέσεως

169. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω να γίνει δεκτός ο λόγος αναιρέσεως ο οποίος αφορά το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL. Το Γενικό Δικαστήριο, καθόσον διατύπωσε διαφορετική κρίση, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Οι υπόλοιποι λόγοι που εντάσσονται στην πρώτη ομάδα λόγων αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

170. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο πρέπει i) να αναιρέσει κατά το μέρος αυτό την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 2017 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-14/14 και T-87/14, ii) να κηρύξει ανίσχυρο το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL και iii) να ακυρώσει τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 κατά το μέρος που στηρίζονταν στο εν λόγω κριτήριο.

Επί της δεύτερης ομάδας λόγων αναιρέσεως, που αφορά την ακύρωση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως: πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά τη διαπίστωση της συνδρομής των κριτηρίων εγγραφής

171. Κατόπιν λεπτομερούς εξετάσεως (σκέψεις 109 έως 165 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Συμβούλιο, συμπεριλαμβάνοντας τις επωνυμίες των αναιρεσειουσών στους επίμαχους καταλόγους με την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013, δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

172. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, με τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013, το Συμβούλιο τις υπέβαλε σε μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων χωρίς να έχει εξακριβώσει αν αυτές συμμετείχαν στο πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων ή αν αποτελούσαν οι ίδιες «τρέχον και μελλοντικό στοιχείο» του εν λόγω προγράμματος. Οι αναιρεσείουσες αρνούνται ότι συνδέονται με το πρόγραμμα αυτό και προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε επανειλημμένως σε πλάνη περί τα πράγματα. Στο πλαίσιο αυτό, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε εσφαλμένως την αποδεικτική αξία των μαρτυρικών καταθέσεων που συνόδευαν την προσφυγή τους ενώπιόν του. Προσθέτουν ότι η επανεγγραφή της επωνυμίας της IRISL στους επίμαχους καταλόγους είναι παράνομη, διότι, ελλείψει νέων πραγματικών περιστατικών, αυτή βασίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά με εκείνα που επικαλέστηκε το Συμβούλιο προκειμένου να τις εγγράψει στους επίμαχους καταλόγους το 2010. Η συμπεριφορά που αποδίδεται στην IRISL δεν ήταν αρκούντως πρόσφατη ώστε να δικαιολογήσει την εγγραφή της.

173. Κανένα από τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι πειστικό.

105 Βλ. σημείο 50 των παρουσών προτάσεων.

174. Πρώτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, στο πλαίσιο κριτηρίου κατά το οποίο η οντότητα πρέπει να «τελεί υπό την κατοχή ή τον έλεγχο» άλλου προσώπου ή φορέα, η λήψη μέτρου δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων «δεν χρειάζεται να αιτιολογηθεί από το γεγονός ότι *η ίδια* η οντότητα που ανήκει ή ελέγχεται *μετέχει* [στη διάδοση πυρηνικών όπλων]» και ότι, ως εκ τούτου, το εν λόγω κριτήριο συνεπάγεται ότι το Συμβούλιο μπορεί να «[δεσμεύει τα περιουσιακά στοιχεία] της οντότητας αυτής *χωρίς έλεγχο του αν μετέχει* η ίδια στη διάδοση πυρηνικών όπλων» [106].

175. Η ως άνω νομολογία μπορεί να ισχύσει άνευ ετέρου και για άλλα κριτήρια που βασίζονται σε αντικειμενικές περιστάσεις, και όχι στην ατομική συμπεριφορά των προσώπων ή οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

176. Δεύτερον, στο μέτρο που οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν, ιδίως, ότι ουδέποτε παρείχαν υποστήριξη στο πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων, κατ' ουσίαν ζητούν νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών χωρίς να υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα προσκομισθέντα ενώπιόν του αποδεικτικά στοιχεία.

177. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, πλην της περιπτώσεως κατά την οποία η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, καθώς και για την εκτίμηση των πραγματικών αυτών περιστατικών. Κατά συνέπεια, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως του περιεχομένου των προσκομισθέντων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου αποδεικτικών στοιχείων, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί νομικό ζήτημα που υπόκειται, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου [107]. Κατά συνέπεια, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

178. Τρίτον, στον βαθμό που οι αναιρεσείουσες δεν συμφωνούν με τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την αποδεικτική αξία των δηλώσεων ορισμένων μαρτύρων, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει σαφώς ότι η παράβαση των κανόνων περί αποδείξεως αποτελεί νομικό ζήτημα το οποίο μπορεί να προβληθεί παραδεκτώς στο στάδιο της αναιρετικής δίκης [108].

179. Το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη ότι οι εν λόγω δηλώσεις προέρχονταν από πρόσωπα απασχολούμενα από την IRISL, τα οποία ασκούσαν διευθυντικά καθήκοντα. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, επομένως, οι μαρτυρίες των προσώπων αυτών έπρεπε να θεωρηθούν ως δηλώσεις της ίδιας της IRISL, λαμβανομένου ιδίως υπόψη ότι οι εν λόγω δηλώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν αιτήματος της IRISL, στο πλαίσιο της προσφυγής της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και έχουν ως αποδέκτη την εταιρία αυτή.

180. Κρίνοντας κατά τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ορθώς τη νομολογία βάσει της οποίας απαιτείται να εξακριβώνεται η αλήθεια και η ακρίβεια των πληροφοριών που περιέχει η οικεία δήλωση, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, της προελεύσεως του εγγράφου, των περιστάσεων υπό τις οποίες καταρτίστηκε και του αποδέκτη του, και να ελέγχεται τελικώς αν, βάσει του περιεχομένου του, το έγγραφο έχει νόημα και είναι αξιόπιστο [109]. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα των αναιρεσειουσών πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

106 Βλ. απόφαση Melli Bank, σκέψεις 40 και 41 (η υπογράμμιση δική μου).

107 Βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 77).

108 Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, Bertelsmann και Sony Corporation of America κατά Impala (C-413/06 P, EU:C:2008:392, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

109 Βλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, Centrotherm Systemtechnik κατά ΓΕΕΑ και centrotherm Clean Solutions (C-610/11 P, EU:C:2013:593, σκέψη 39).

181. Τέταρτον, όπως ορθώς επισημαίνουν οι αναιρεσείουσες, οι λόγοι στους οποίους στηρίχθηκαν οι πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 προφανώς είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυποι με εκείνους τους οποίους επικαλέστηκε το Συμβούλιο για να εγγράψει τις αναιρεσείουσες στους καταλόγους το 2010.

182. Εντούτοις, το στοιχείο αυτό είναι άνευ σημασίας. Δεν έχω υπόψη μου διάταξη ή αρχή του δικαίου της Ένωσης που θα μπορούσε να απαγορεύσει στο Συμβούλιο, καταρχήν, να στηριχθεί στα ίδια πραγματικά περιστατικά με εκείνα τα οποία επικαλέστηκε για τους σκοπούς της αρχικής εγγραφής όταν αποφάσιζε να διατηρήσει σε ισχύ τα περιοριστικά μέτρα. Το Συμβούλιο δεν οφείλει να αποδείξει τη συνδρομή νέων πραγματικών περιστατικών, εφόσον τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχθηκε η αρχική εγγραφή εξακολουθούν να ασκούν επιρροή και αρκούν για τη διατήρηση της εγγραφής του εμπλεκόμενου μέρους [110].

183. Τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόζει το Συμβούλιο για να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο της διεθνούς τρομοκρατίας ή ειδικές καταστάσεις σε διάφορες τρίτες χώρες υπόκεινται γενικώς σε διαδικασία τακτικής επανεξετάσεως. Αν το Συμβούλιο δεν επιτρεπόταν να βασιστεί εκ νέου στα ίδια πραγματικά περιστατικά για να διατηρήσει μια εγγραφή, τότε θα εμποδιζόταν, σε μεγάλο αριθμό υποθέσεων, να εξακολουθεί να εγγράφει τα εμπλεκόμενα πρόσωπα και οντότητες στους σχετικούς καταλόγους.

184. Η νομιμότητα των εγγραφών του 2013 εξαρτάται από το αν είχαν αποδειχθεί επαρκώς τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχθηκε το Συμβούλιο για την εγγραφή αυτή και από το αν αυτά πληρούσαν τις αντικειμενικές προϋποθέσεις που προβλέπονταν στο πλαίσιο των κριτηρίων του 2013.

185. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποφαινόμενο ότι αυτός καθαυτόν ο ορισμός του κριτηρίου περί παραβιάσεως των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας προϋπέθετε ότι η επανεγγραφή έπρεπε οπωσδήποτε να στηρίζεται σε συμπεριφορά προγενέστερη της ημερομηνίας κατά την οποία διενεργείται [111]. Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εξέταση, πρώτον, του αν η IRISL παραβίασε όντως το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας 1747 (2007) [112] και, δεύτερον, του αν οι υπόλοιπες αναιρεσείουσες ανήκαν ή ελέγχονταν από την IRISL, δρούσαν για λογαριασμό της ή παρείχαν ουσιώδεις υπηρεσίες σε αυτή [113].

186. Πέμπτον, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποφαινόμενο ότι για την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 το Συμβούλιο επιτρεπόταν να στηριχθεί σε γεγονότα που έλαβαν χώρα τέσσερα χρόνια νωρίτερα, ήτοι το 2009, δεδομένου ότι αυτά ήταν αρκούντως πρόσφατα [114].

187. Επομένως, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως: προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών στο πλαίσιο της διαδικασίας που εφαρμόστηκε για την επανεγγραφή των επωνυμιών τους

188. Στις σκέψεις 166 έως 181 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των αναιρεσειουσών από το Συμβούλιο κατά τη διαδικασία που προηγήθηκε της θεσπίσεως των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013.

110 Αναλόγως των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις, χωρίς αυτό να είναι πάντα αναγκαίο, να ζητηθεί από το Συμβούλιο να προσκομίσει νέα αποδεικτικά στοιχεία. Βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Συμβούλιο κατά LTTE (C-599/14 P, EU:C:2017:583, σκέψεις 52 έως 54).

111 Βλ. σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

112 Βλ. σκέψεις 116 έως 132 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

113 Βλ. σκέψεις 135 έως 164 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

114 Βλ. σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 156).

189. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο, μη διαπιστώνοντας ότι υπήρξε προσβολή του δικαιώματός τους ακροάσεως από το Συμβούλιο πριν από την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Θα ήταν αδύνατον το Συμβούλιο να έχει λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις τους, καθόσον είχε αποφασίσει να επανεγγράψει την επωνυμία της IRISL πολύ πριν από τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 και πριν τεθούν στη διάθεσή του οι παρατηρήσεις της εν λόγω εταιρίας επί της επιστολής του Συμβουλίου, με την οποία γνωστοποιούσε στην IRISL την πρόθεσή του να επανεγγράψει την επωνυμία της στους επίμαχους καταλόγους. Επίσης, το Συμβούλιο εξέδωσε τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 πριν απαντήσει στις παρατηρήσεις των αναιρεσειουσών και πριν θέσει υπόψη τους τα έγγραφα που δικαιολογούσαν τη λήψη των εν λόγω μέτρων.

190. Πρώτον, κρίσιμος χρόνος για να εκτιμηθεί κατά πόσον το Συμβούλιο σεβάστηκε το δικαίωμα ακροάσεως των αναιρεσειουσών είναι η ημερομηνία εκδόσεως των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013. Το επιχείρημα των αναιρεσειουσών, με το οποίο γίνεται αναφορά σε έναν υποθετικό χρόνο κατά τον οποίο το Συμβούλιο φέρεται να «αποφάσισε» τη θέσπιση των κριτηρίων του 2013 και την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013, στηρίζεται σε μη τεκμηριωμένους ισχυρισμούς και ως εκ τούτου πρέπει να απορριφθεί.

191. Δεύτερον, από τη νομολογία προκύπτει ότι όταν εκδίδεται πράξη συνεπαγόμενη περιοριστικά μέτρα κατά προσώπου ή οντότητας, το Συμβούλιο οφείλει να γνωστοποιήσει στους ενδιαφερομένους τους λόγους στους οποίους η πράξη αυτή στηρίζεται, κατά το μέτρο του δυνατού, είτε κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως αυτής είτε, τουλάχιστον, το ταχύτερο δυνατό μετά την έκδοσή της, ώστε να παρασχεθεί σε αυτά τα πρόσωπα ή οντότητες η δυνατότητα να ασκήσουν, εμπροθέσμως, το δικαίωμά τους για προσφυγή [115]. Ιδίως, στο πλαίσιο της εκδόσεως αποφάσεως δυνάμει της οποίας όνομα προσώπου ή επωνυμία οντότητας διατηρείται σε κατάλογο προσώπων ή οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, το Συμβούλιο πρέπει να σεβαστεί το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως του εν λόγω προσώπου ή της εν λόγω οντότητας, όταν, στην απόφαση περί διατηρήσεως του ονόματος ή της επωνυμίας τους στον κατάλογο, δέχεται εις βάρος τους νέα στοιχεία, δηλαδή στοιχεία που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική απόφαση περί εγγραφής του ονόματος ή της επωνυμίας τους στον κατάλογο αυτόν [116].

192. Το Γενικό Δικαστήριο, εξετάζοντας το περιεχόμενο της αλληλογραφίας μεταξύ του Συμβουλίου και των αναιρεσειουσών, επιβεβαίωσε ότι το Συμβούλιο στηρίχθηκε σε λόγους κατ' ουσίαν πανομοιότυπους με εκείνους που είχε κοινοποιήσει στις αναιρεσείουσες σε σχέση με την αρχική εγγραφή τους το 2010 και ότι η κοινοποίηση πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις που προέβλεπε η νομολογία πριν από την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 [117].

193. Τέλος, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, το Συμβούλιο δεν υποχρεούται, πριν από τη λήψη μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων, να απαντήσει στις παρατηρήσεις του ενδιαφερόμενου προσώπου επί της επιστολής του Συμβουλίου, με την οποία του γνωστοποιεί την πρόθεσή του να εγγράψει την επωνυμία του σε κατάλογο και του κοινοποιεί τους προτεινόμενους λόγους στους οποίους στηρίζεται η εγγραφή αυτή.

194. Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

115 Βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2011, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου (C-548/09 P, EU:C:2011:735, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

116 Βλ. απόφαση της 18ης Ιουνίου 2015, Ipatau κατά Συμβουλίου (C-535/14 P, EU:C:2015:407, σκέψη 26). Μολονότι η εν λόγω νομολογία αφορά *τη διατήρηση* των περιοριστικών μέτρων και όχι *την αρχική εγγραφή επωνυμίας στον οικείο κατάλογο*, εντούτοις αυτή είναι κρίσιμη εν προκειμένω: με τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013, το Συμβούλιο όντως διατήρησε τα προϋφιστάμενα περιοριστικά μέτρα, έστω και αν, όσον αφορά τρεις εκ των αναιρεσειουσών (την IRISL, την Irano Misr Shipping Co. και τη Rahbaran Omid Darya Ship Management Co.), το έκανε στηριζόμενο σε νέο κριτήριο.

117 Βλ. σκέψεις 170 έως 180 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως: παραβίαση των αρχών του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής ne bis in idem καθώς και προσβολή του δικαιώματος σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή

195. Στις σκέψεις 183 έως 199 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Συμβούλιο, εκδίδοντας τις πράξεις περί επανεγγραφής του 2013, δεν παραβίασε τις αρχές του δεδικασμένου, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και την αρχή ne bis in idem ούτε και προσέβαλε το δικαίωμα των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή.

196. Προς στήριξη του λόγου αυτού αναιρέσεως οι αναιρεσείουσες προβάλλουν ένα μόνο επιχείρημα. Υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο παραβίασε τις ανωτέρω αρχές, επικαλούμενο, για την επανεγγραφή των επωνυμιών τους στους επίμαχους καταλόγους το 2013, τα ίδια πραγματικά περιστατικά με εκείνα που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την εγγραφή τους το 2010, η οποία ακυρώθηκε με την απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου.

197. Το Συμβούλιο όντως στηρίχθηκε στην ίδια πραγματική βάση για την εγγραφή των αναιρεσειουσών το 2010 και για την επανεγγραφή τους το 2013. Επιπλέον, ενώ η εγγραφή των επωνυμιών των IRISL, Irano Misr Shipping Co. και Rahbaran Omid Darya Ship Management Co. στον επίμαχο κατάλογο στηρίχθηκε σε νέα κριτήρια, η εγγραφή των επωνυμιών των λοιπών αναιρεσειουσών στηρίχθηκε για δεύτερη φορά σε κριτήριο πανομοιότυπο με εκείνο στο οποίο είχε στηριχθεί η εγγραφή που πραγματοποιήθηκε το 2010 [118].

198. Όπως εκτίθεται ανωτέρω, έχω ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αρχή ne bis in idem δεν εφαρμόζεται στο πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων [119]. Έχω επίσης καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αρχή του δεδικασμένου δεν απαγορεύει στο Συμβούλιο να στηριχθεί στα ίδια κριτήρια στην επίμαχη περίπτωση [120] καθώς και ότι εγγενές στοιχείο των κριτηρίων για την εφαρμογή των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων είναι ότι μπορούν να αφορούν συμπεριφορές ή καταστάσεις του παρελθόντος [121].

199. Χάριν πληρότητας, προσθέτω ότι σύμφωνα με την αρχή tempus regit actum, ο διενεργούμενος από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 συνίσταται στην εξακρίβωση του κατά πόσον τα πραγματικά περιστατικά τα οποία επικαλέστηκε το Συμβούλιο δικαιολογούσαν επαρκώς, από τις 26 Νοεμβρίου 2013, την έκδοση των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 [122].

200. Το γεγονός ότι το Συμβούλιο επικαλέστηκε ανεπιτυχώς ορισμένα πραγματικά περιστατικά στο πλαίσιο των εγγραφών του 2010 στις 26 Ιουλίου 2010 δεν του απαγορεύει, αυτό καθαυτό, να επικαλεστεί τα ίδια πραγματικά περιστατικά, στις 26 Νοεμβρίου 2013, προκειμένου να επανεγγράψει στους καταλόγους τις επωνυμίες των αναιρεσειουσών βάσει των κριτηρίων του 2013.

201. Εξάλλου, εγγενές στοιχείο των μέτρων που θεσπίζονται στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ είναι ότι υποβάλλονται σε τακτική επανεξέταση και η εφαρμογή τους μπορεί να επαναλαμβάνεται στο μέλλον. Τούτο συμβαίνει, μεταξύ άλλων, όταν, παρά την προηγούμενη εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων, η γεωπολιτική κατάσταση *δεν εξελίσσεται* ή, ενίοτε, μετά από στιγμιαία βελτίωση, εξελίσσεται προς κατεύθυνση αντίθετη προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς.

118 Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 78.

119 Βλ. σημεία 107 επ. των παρουσών προτάσεων.

120 Βλ. σημεία 93 επ. των παρουσών προτάσεων.

121 Βλ. σημεία 117 έως 128 των παρουσών προτάσεων.

122 Όσον αφορά το επίπεδο του δικαστικού ελέγχου της ουσιαστικής νομιμότητας στο πλαίσιο αυτό, βλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 119).

202. Στην πρώτη περίπτωση, πρέπει να επιτρέπεται στο Συμβούλιο να *εξακολουθεί* να εφαρμόζει τα αναγκαία μέτρα, ακόμη και αν η κατάσταση δεν έχει μεταβληθεί, εφόσον η εφαρμογή τους εξακολουθεί να δικαιολογείται από τα πραγματικά περιστατικά που αποτέλεσαν τη βάση για τη διατήρηση των περιοριστικών μέτρων κατά τον χρόνο της λήψεως των μέτρων αυτών [123], ιδίως όταν τα πραγματικά περιστατικά είναι ακόμη αρκετά πρόσφατα [124]. Στη δεύτερη περίπτωση, το Συμβούλιο πρέπει να δύναται να *επαναφέρει σε ισχύ* τα κριτήρια και τα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων που είχαν προηγουμένως καταργηθεί ή προσωρινώς ανασταλεί, ανεξαρτήτως του αν η προσωπική κατάσταση των οντοτήτων έχει στο μεταξύ εξελιχθεί.

203. Εν προκειμένω, σκοπός των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 ήταν να εξακολουθήσει να ασκείται πίεση στο Ιράν καθώς και να αυξηθεί η πίεση αυτή, ακριβώς επειδή τα μέτρα που είχαν μέχρι τότε εφαρμοστεί δεν αποδείχθηκαν αποτελεσματικά.

204. Αν το Συμβούλιο δεν είχε τη δυνατότητα να εξακολουθήσει να εφαρμόζει μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων σε πρόσωπα ή οντότητες που είναι ήδη εγγεγραμμένα, πέραν της περιπτώσεως κατά την οποία η νομική ή η πραγματική κατάσταση των εμπλεκομένων παρουσιάσει αρνητική μεταβολή σε σημαντικό βαθμό ή της περιπτώσεως κατά την οποία το Συμβούλιο λάβει γνώση νέων αποδεικτικών στοιχείων, οι αρμοδιότητές του θα περιορίζονταν κατά τρόπο αυθαίρετο και αδικαιολόγητο.

205. Οι εγγραφές του 2010 ακυρώθηκαν λόγω τυπικών πλημμελειών [125]. Στο πλαίσιο αυτό, η απόφαση του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνευόμενη με γνώμονα τόσο την αρχή του δεδικασμένου όσο και το άρθρο 266 ΣΛΕΕ δεν συνιστά αυτή καθαυτήν εμπόδιο για την επανεγγραφή [126]. Όπως έχει ορθώς κρίνει το Γενικό Δικαστήριο, η ακύρωση πράξεως λόγω τυπικών ή διαδικαστικών πλημμελειών δεν θίγει το δικαίωμα του εκδόντος την πράξη θεσμικού οργάνου να εκδώσει νέα πράξη στηριζόμενο στα ίδια πραγματικά και νομικά στοιχεία με αυτά επί των οποίων στηρίχθηκε η ακυρωθείσα πράξη, εφόσον αυτή τη φορά τηρεί τους σχετικούς με τον τύπο και τη διαδικασία κανόνες των οποίων η παράβαση επέφερε την ακύρωση της πρώτης πράξεως και εφόσον γίνεται δεόντως σεβαστή η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων [127]. Απόφαση περί επανεγγραφής που εκδίδεται για λόγους ίδιους με εκείνους που παρατέθηκαν για την πρώτη εγγραφή των επωνυμιών των εμπλεκόμενων οντοτήτων μπορεί να αποδειχθεί επαρκής προκειμένου να δικαιολογηθεί η εν λόγω επανεγγραφή, εφόσον τα προσκομιζόμενα από το Συμβούλιο αποδεικτικά στοιχεία τεκμηριώνουν επαρκώς κατά νόμο τους λόγους αυτούς [128].

206. Σε προηγούμενο σημείο των παρουσών προτάσεων κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το γεγονός ότι η επανεγγραφή ενδέχεται να καταλήξει στην επαναφορά σε ισχύ των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων, παρά την ακύρωση των μέτρων που είχαν προηγουμένως ληφθεί, δεν θίγει, αυτό καθαυτό, το δικαίωμα των αναιρεσειουσών σε αποτελεσματική ένδικη προσφυγή [129].

123 Βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2012, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου και Κάτω Χώρες κατά Al-Aqsa (C-539/10 P και C-550/10 P, EU:C:2012:711, σκέψη 82).

124 Βλ. προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 114 νομολογία.

125 Βλ. την ανάλυσή μου σχετικά με τα αποτελέσματα της αποφάσεως του 2013 του Γενικού Δικαστηρίου στα σημεία 103 έως 106 των παρουσών προτάσεων. Ως εκ τούτου η κατάσταση διαφέρει ουσιωδώς από εκείνη που αναλύθηκε από τον γενικό εισαγγελέα E. Tanchev στις προτάσεις του στην υπόθεση National Iranian Tanker Company κατά Συμβουλίου (C-600/16 P, EU:C:2018:227, σημεία 96 έως 102).

126 Βλ., συναφώς, απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 374).

127 Βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου [T-256/07, EU:T:2008:461, σκέψη 75, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε αναίρεση, στην οποία το Γενικό Δικαστήριο αναφέρεται στις διαπιστώσεις της σκέψεως 65 της αποφάσεως της 12ης Δεκεμβρίου 2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου (T-228/02, EU:T:2006:384), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο είχε ακυρώσει προηγούμενη εγγραφή της επωνυμίας της εμπλεκόμενης οντότητας στον επίμαχο στην εν λόγω απόφαση κατάλογο].

128 Βλ. αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 2014, Hamcho και Hamcho International κατά Συμβουλίου (T-43/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:946, σκέψη 108), κατά της οποίας δεν ασκήθηκε αναίρεση, και της 26ης Οκτωβρίου 2016, Hamcho και Hamcho International κατά Συμβουλίου (T-153/15, EU:T:2016:630, σκέψη 66), κατά της οποίας δεν ασκήθηκε αναίρεση.

129 Βλ. σημεία 140 και 141 των παρουσών προτάσεων.

207. Ομοίως, τίποτα δεν εμποδίζει στο Συμβούλιο να κρίνει, κατόπιν πλήρους επανεξετάσεως κατά τη μεταγενέστερη αυτή ημερομηνία, ότι τα ίδια πραγματικά περιστατικά πληρούν ένα κριτήριο διαφορετικό από εκείνο επί του οποίου είχε προηγουμένως στηριχθεί και, ως εκ τούτου, να δικαιολογήσει την εφαρμογή των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων επί της νέας αυτής βάσεως [130]. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζω ότι αρκεί να τεκμηριώνεται ένας τουλάχιστον εκ των δικαιολογητικών λόγων που θεωρείται επαρκής αυτός καθαυτόν για να στηρίξει την ίδια απόφαση [131].

208. Ως εκ τούτου, συμπεραίνω ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διατυπώνοντας, προς αυτήν την κατεύθυνση, την κρίση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 189 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των αναιρεσειουσών ότι οι πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 είναι παράνομες διότι εκδόθηκαν επί τη βάσει των ίδιων κριτηρίων και/ή των ίδιων πραγματικών και νομικών στοιχείων με εκείνα στα οποία στηρίχθηκαν οι εγγραφές του 2010.

209. Τα λοιπά επιχειρήματα των αναιρεσειουσών δεν αποτελούν παρά αόριστη επίκληση των προβληθέντων λόγων και ως εκ τούτου δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του παραδεκτού [132]. Επομένως, φρονώ ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως: παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

210. Προς στήριξη του λόγου αναιρέσεως που αφορά την προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε αν η εγγραφή τους στους επίμαχους καταλόγους ήταν δυσανάλογη σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς. Οι αναιρεσείουσες διατείνονται ότι η εγγραφή τους στους επίμαχους καταλόγους είναι δυσανάλογη, διότι δεν στηρίχθηκε σε συμπεριφορά που αφορά το πρόγραμμα διαδόσεως πυρηνικών όπλων ή σε ύπαρξη τυχόν συνδέσμου με την Ιρανική Κυβέρνηση. Επίσης, προφανώς υποστηρίζουν, για τους λόγους αυτούς, ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε, στη σκέψη 209 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο αντίκτυπος στη φήμη και στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες δεν ήταν δυσανάλογος.

211. Φρονώ ότι κανένα από τα ανωτέρω επιχειρήματα δεν είναι πειστικό.

212. Το Γενικό Δικαστήριο ορθώς στηρίχθηκε στην πάγια νομολογία κατά την οποία η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί να είναι τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης μέτρα κατάλληλα για την υλοποίηση των επιδιωκόμενων από την οικεία ρύθμιση σκοπών και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρο [133].

213. Κατά τον έλεγχο της αναλογικότητας των μέτρων δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ο σκοπός τους και το πλαίσιο εντός του οποίου έχουν ληφθεί.

214. Ανέλυσα ήδη τους σκοπούς των επίμαχων εν προκειμένω μέτρων σε προηγούμενο σημείο των παρουσών προτάσεων [134].

130 Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2003, Interporc κατά Επιτροπής (C-41/00 P, EU:C:2003:125, σκέψη 31). Τούτο προκύπτει από το γεγονός ότι η ακυρωθείσα πράξη εξουδετερώνεται από την έννομη τάξη και ο συντάκτης της εν λόγω πράξεως τοποθετείται στην αρχική κατάσταση με σκοπό την έκδοση μιας πράξεως σε αντικατάσταση της ακυρωθείσας.

131 Βλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κ.λπ. κατά Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψη 119). Βλ., επίσης, απόφαση της 14ης Μαρτίου 2017, Bank Tejarat κατά Συμβουλίου (T-346/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:164, σκέψη 38).

132 Βλ. σημείο 50 των παρουσών προτάσεων.

133 Βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2012, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου και Κάτω Χώρες κατά Al-Aqsa (C-539/10 P και C-550/10 P, EU:C:2012:711, σκέψη 122).

134 Βλ. σημεία 67 και 68 των παρουσών προτάσεων.

215. Όσον αφορά το πλαίσιό τους, τα εν λόγω μέτρα εντάσσονται στις ενέργειες στις οποίες προέβη η Ένωση ανταποκρινόμενη στις πολυάριθμες εκθέσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας και στον μεγάλο αριθμό ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας. Η λήψη των εν λόγω μέτρων πραγματοποιήθηκε σταδιακά. Η λήψη κάθε επόμενου μέτρου δικαιολογούνταν όσον αφορά την αναποτελεσματικότητα των μέτρων που είχαν ληφθεί προηγουμένως. Αυτός ο τρόπος δράσεως, που στηρίζεται στον σταδιακό περιορισμό των δικαιωμάτων αναλόγως της αποτελεσματικότητας των μέτρων, αποδεικνύει, καταρχήν, την αναλογικότητά τους [135].

216. Σε προηγούμενο σημείο των παρουσών προτάσεων εξέτασα τις συνέπειες που έχουν τα μέτρα για τη φήμη και την επιχειρηματική δραστηριότητα των αναιρεσειουσών [136].

217. Σε αντίθεση με όσα διατείνονται οι αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε καθένα εκ των ανωτέρω στοιχείων διεξοδικά [137].

218. Οι αναιρεσείουσες δεν προέβαλαν κάποιο επιχείρημα ικανό να αποδείξει ότι λόγω της ιδιαιτερότητας της καταστάσεως ή των χαρακτηριστικών τους τα επίμαχα μέτρα δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων τις επηρέασαν κατά τρόπο δυσανάλογο και ότι, ως εκ τούτου, η παρατεθείσα στο σημείο 215 των παρουσών προτάσεων νομολογία θα πρέπει να μην ισχύσει και να μην εφαρμοστεί στην περίπτωσή τους.

219. Τέλος, σε προηγούμενο σημείο των παρουσών προτάσεων έχω ήδη καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ήταν νόμιμη η θέσπιση από το Συμβούλιο κριτηρίων εγγραφής τα οποία δεν απαιτούσαν την ύπαρξη άμεσου συνδέσμου μεταξύ των αναιρεσειουσών και του προγράμματος διαδόσεως πυρηνικών όπλων της Ιρανικής Κυβερνήσεως [138]. Επομένως, κατά την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων, το Συμβούλιο δεν όφειλε εξ ορισμού να επαληθεύσει αν το ίδιο το εμπλεκόμενο πρόσωπο ή οντότητα συμβάλλει στους κινδύνους που τα εν λόγω κριτήρια αποσκοπούν να αντιμετωπίσουν [139]. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι περιόρισε τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων περί επανεγγραφής του 2013 στο αντικειμενικό ζήτημα κατά πόσον οι αναιρεσείουσες πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια.

220. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

221. Ως εκ τούτου, η δεύτερη ομάδα λόγων αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

222. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, εκτιμώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να κάνει δεκτό τον λόγο αναιρέσεως ο οποίος αφορά το κριτήριο περί συνδέσμου με την IRISL, όπως αυτό προβλέπεται με τα κριτήρια του 2013. Κατά συνέπεια, οι πράξεις περί επανεγγραφής του 2013 πρέπει να ακυρωθούν κατά το μέρος που αφορούν τις 10 εταιρίες.

135 Βλ. απόφαση Kala Naft, σκέψη 126.

136 Βλ. σημεία 159 επ. των παρουσών προτάσεων.

137 Όσον αφορά το *περιεχόμενο* των μέτρων, βλ. σκέψεις 63, 66 και 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως· όσον αφορά τους επιδιωκόμενους με τα επίμαχα μέτρα *σκοπούς*, βλ. σκέψεις 68 έως 71 και 74 έως 76· όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας γενικώς, βλ. σκέψεις 72, 73 και 77· και, τέλος, όσον αφορά τον προβαλλόμενο δυσανάλογο αντίκτυπο των επίμαχων μέτρων στην ιδιοκτησία και την επιχειρηματική δραστηριότητα των αναιρεσειουσών, βλ. σκέψεις 204 έως 210 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

138 Βλ. σημεία 174 και 175 των παρουσών προτάσεων.

139 Βλ., συναφώς, κατ' αναλογίαν, απόφαση Melli Bank, σκέψεις 77 έως 80, όπου το Δικαστήριο τόνισε ότι το Γενικό Δικαστήριο, πραγματοποιώντας έναν τέτοιο *περαιτέρω έλεγχο* όσον αφορά το «αν [ήταν] αρκετά πιθανό [η οντότητα που πληρούσε το κριτήριο της ανήκουσας οντότητας] να οδηγηθεί στην καταστρατήγηση του αποτελέσματος των μέτρων που εκδόθηκαν κατά της μητρικής εταιρίας», υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

223. Η IRISL αποτελεί ηττηθέντα διάδικο κατά την έννοια του άρθρου 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού και ως εκ τούτου πρέπει να καταδικαστεί στα δικά της δικαστικά έξοδα. Οι λοιπές αναιρεσείουσες αποτελούν τους νικήσαντες διαδίκους κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων.

224. Το Συμβούλιο είναι νικήσας διάδικος σε σχέση με την IRISL, αλλά ηττηθείς σε σχέση με τις λοιπές 10 εταιρίες. Προτείνω στο Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 138, παράγραφοι 1 και 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να καταδικάσει το Συμβούλιο, πλέον των δικαστικών εξόδων των 10 εταιριών, και στα δικά του δικαστικά έξοδα.

225. Σύμφωνα με το άρθρο 140, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η Επιτροπή, η οποία παρενέβη υπέρ του Συμβουλίου, πρέπει να φέρει τα δικά της έξοδα.

Πρόταση

226. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

– να δεχθεί τον λόγο αναιρέσεως ο οποίος αφορά το κριτήριο σχετικά με τα πρόσωπα ή τις οντότητες που i) ανήκουν ή ελέγχονται από την IRISL, ii) ενεργούν για λογαριασμό της IRISL, ή iii) παρέχουν ουσιώδεις υπηρεσίες στην IRISL, όπως αυτό προβλέπεται με τα άρθρα 20, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της αποφάσεως 2010/413 και 23, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του κανονισμού 267/2012·

– να αναιρέσει κατά το μέρος αυτό την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Φεβρουαρίου 2017 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-14/14 και T-87/14·

– να κηρύξει ανίσχυρο το εν λόγω κριτήριο·

– να ακυρώσει την απόφαση 2013/685/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της αποφάσεως 2010/413/ΚΕΠΠΑ και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 1203/2013 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2013, για την εφαρμογή του κανονισμού 267/2012, κατά το μέρος που αφορά τις αναιρεσείουσες πλην της Islamic Republic of Iran Shipping Lines·

– να απορρίψει, κατά τα λοιπά, την αίτηση αναιρέσεως ως αβάσιμη·

– να καταδικάσει την Islamic Republic of Iran Shipping Lines στα δικαστικά της έξοδα·

– να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά του έξοδα καθώς και στα έξοδα των αναιρεσειουσών πλην της Islamic Republic of Iran Shipping Lines· και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά της έξοδα.